

De vierde dimensie

Steden op weg naar menselijk groen

2010/

Deze publicatie is een initiatief van de 35 grootste gemeenten van Nederland,
Alterra Wageningen UR en het Ministerie van LNV.

Alkmaar

Dordrecht

Helmond

Schiedam

Almelo

Ede

Hengelo

Sittard-Geleen

Amersfoort

Eindhoven

's-Hertogenbosch

Tilburg

Amsterdam

Emmen

Leeuwarden

Utrecht

Apeldoorn

Enschede

Leiden

Venlo

Arnhem

Groningen

Lelystad

Zaanstad

Breda

Haarlem

Maastricht

Zoetermeer

Den Haag

Haarlemmermeer

Nijmegen

Zwolle

Deventer

Heerlen

Rotterdam

'Groen is de vierde dimensie van de stad. Een uiterst functionele dimensie voor het leefklimaat'

Inleiding

De stad is de plek waar de meeste Nederlanders in aanraking komen met groen. In de stadsnatuur van de parken, op het bankje met de burens in het buurt-groen of wandelend of sportend in de groenstroken in en om de stad. Groen is dan ook meer dan de make-up van de stad, die zorgt dat de stad er beter uitziet. Het is een wezenlijk onderdeel van de openbare ruimte en essentieel voor het functioneren van de stad. Wie denkt aan groen of natuur, denkt niet in eerste instantie aan de stad. Maar omdat de meeste Nederlanders tegenwoordig in een stad leven, is het groen in de stad wellicht nog belangrijker dan dat op het platteland of in de natuur.

Groen is de vierde dimensie van de stad. Een uiterst functionele dimensie voor het stedelijk leefklimaat. De groene openbare ruimte is het bindmiddel van de stad, het verbindt de wijken, de buurten en vooral de mensen. Het zorgt dat mensen elkaar kunnen ontmoeten en samen dingen kunnen doen in een ontspannende omgeving. Het maakt de mensen gezonder, onder meer doordat goed aangeplante begroeiing zorgt voor de afvang van het ongezonde fijn stof, maar ook door de stressverminderende effecten die groen heeft in het drukke stadsleven. Het maakt

de stad klimaatbestendiger, omdat het overtollig water opvangt en schoonmaakt, omdat het extreme warmte vermindert en omdat de stad met groen een levend en ademend element in de omgeving wordt. Groen is economisch ook interessant voor de stad, want het is onontbeerlijk voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Om maar wat te noemen.

In dit boek blikken wij, de wethouders van de 35 grootste gemeenten van Nederland, terug en vooruit op de manier waarop de gemeenten werken aan de vierde dimensie van de stad, groen en de stad. Er is in de afgelopen jaren grote vooruitgang geboekt. De meeste gemeenten hebben een duidelijk beeld van wat het groen kan doen voor het stedelijk leefklimaat en de inwoners, en fysiek hebben de meeste gemeenten het groenbeleid zodanig op orde dat er in de toekomst belangrijke stappen gezet kunnen worden om het groen nog functioneler te maken voor het leven van de stedeling.

Namens de 35 grootste gemeenten,

Lucas Bolsius

Alkmaar

Alkmaar ligt zo'n beetje in het midden van de provincie Noord-Holland en deels in West-Friesland. De stad grenst in het westen aan Bergen, in het oosten aan Heerhugowaard en in het zuiden aan Heiloo. De gemeente Alkmaar beslaat een oppervlakte van 31 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 93.880 inwoners. Alkmaar is de grootste stad in de regio en na Amsterdam en Haarlem de grootste stad van Noord-Holland. Behalve de stad Alkmaar omvat de gemeente Alkmaar ook de kernen Oudorp, Omval en een deel van Koedijk. De gemeente ligt in de samenwerkingsregio Kennemerland.

‘Over vier jaar is Alkmaar een stad waarvan haar inwoners het groen zien als hun eigen groen’

Simon Binnendijk, wethouder gemeente Alkmaar

Wat waren de ambities?

Alkmaar is als stad centraal gelegen tussen het binnenduingebied en de oudste polders van Nederland, wat veel landschapsschoon en hoge natuurwaarden oplevert rondom de stad. Aantasting van dit landschap wil het college zoveel mogelijk voorkomen, door de ruimtebehoefte voor woningbouw en bedrijvigheid zoveel mogelijk binnen de huidige contouren van de stad in te vullen. In het algemeen is onze ambitie met het groen in de stad om het natuurvriendelijk, gebruiksvriendelijk en duurzaam te beheren. Een paar voorbeelden hiervan zijn de vele groenreconstructies van grote en kleine groenvakken in de wijken, een ecozone in bedrijventerrein Boekelermeer, natuurvriendelijke oevers, ijsvogelwanden en een paddenpoel in de Alkmaarderhout.

Wat is er gerealiseerd?

Essentieel is dat er rekening wordt gehouden met het gegeven dat het groen van een stad in grote mate bepalend is voor de beleving van de inwoners, en dat het openbaar groen geen sluitstuk mag zijn van ontwikkelingen in de stad. Beleidsmakers zijn doordrongen van dit uitgangspunt, bijvoorbeeld bij stadsvernieuwingsprojecten. Bij de revitalisering van de wijk Overdie is als één van de eerste deelprojecten het park Oosterhout aangepakt en pas daarna is begonnen met sloop en nieuwbouw van woningen. Bij een ingrijpend en langdurig project in die wijk kunnen alle nieuwe gebruiksmogelijkheden van het opgeknapt park dan al benut worden.

Met wie werkt u samen?

Bewoners, zowel ongeorganiseerd als georganiseerd in wijkraden, natuurverenigingen (adviserend en uitvoerend), scholen (in het kader van natuur- en milieu-educatie) en andere overheden (bijvoorbeeld het Hoogheemraadschap). Een mooi voorbeeld is de totstandkoming van het ontwerp van het Victoriepark. De omwonenden van het park zijn hierbij zeer invloedrijk geweest. Op die wijze wordt het ook ‘hun’ park.

Waarop bent u trots?

De parken, want deze worden in Alkmaar de parels van de stad genoemd. Maar ook de grote inspanning die op dit moment geleverd wordt in het reconstrueren van veel wijkgroen, de ecologische verbindingzones en de grootschalige baggerwerkzaamheden met daarbij grote aandacht voor groen en ecologie in en om het water. Daarnaast is in de klimaatagenda opgenomen dat er ruimte moet zijn voor het behoud van groen. Ik ben ook trots dat er in Alkmaar veel ruimte gegeven wordt aan participatie door bewoners. Zo zijn er verschillende natuurwerkdagen waarop de gemeente met vrijwilligers groenonderhoud pleegt, en hebben flink wat bewoners een stukje gemeentegroen geadopteerd om dit te onderhouden. Zo worden de bewoners actief betrokken bij het onderhoud van het groen in hun woonomgeving.

Wat ging minder goed?

Voor een aantal parken moet nog een beheerplan worden opgesteld en vastgesteld. We hebben ervoor gekozen om de beheerplannen van de parken van Alkmaar te evalueren en op basis daarvan tot uniforme beheerplannen voor alle parken te komen. Een ander punt is dat we verwachten dat er de komende jaren veel bomen gekapt moeten worden als gevolg van ziekten. Alkmaar wil het bomenareaal graag op peil houden. Op dit moment ontbreken daarvoor helaas de benodigde financiële middelen.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar is Alkmaar een stad waarvan haar inwoners het groen zien als hun eigen groen, zich medeverantwoordelijk voelen voor het groen en het groen waarderen als prettig onderdeel van de woon- en leefomgeving.

Almelo

‘Het traject om groen en water een meer prominente plek te geven, daar ben ik echt trots op’

Bert Kuiper, wethouder gemeente Almelo

Wat waren de ambities?

We willen het groen en het water dat van oudsher aanwezig is, meer zichtbaar en gebruiksvriendelijk maken, bijvoorbeeld door wandel- en fietspaden aan te leggen en in het centrum van de stad terrassen aan het water te creëren. Almelo heeft vier groene longen die tot diep in de stad geraken, die we willen versterken. Daarnaast doen we mee aan het meerjarenprogramma van provincie Overijssel dat zich onder meer richt op het realiseren van groene en blauwe diensten.

Wat is er gerealiseerd?

Vanwege de gemeentelijke herindeling zijn we bezig met een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied. Voor kwetsbare gebieden hebben we daarnaast gebiedsuitwerkingen gemaakt die later zullen worden omgezet in bestemmingsplannen. Daarbij gaat het om de groene longen en de uitbreidingslocaties. In de stad hebben we een aantal parken, dat goed onderhouden wordt.

Met wie werkt u samen?

Met Stichting Activiteitengroep Beeklustpark werken we samen om het Beeklustpark in oude staat te herstellen. Met de eigenaar van het kasteel Huize Almelo, de graaf van Rechteren Limpurg, die veel grond in eigendom heeft, maken we afspraken over zaken als grondruil en onderhoud. Voor de ontwikkelingen in het buitengebied hebben we samen met de Rabobank en LTO de Stichting Plattelandsontwikkeling Almelo (SPOA) opgericht. Ook provincie Overijssel participeert. De stichting heeft een gebiedsmakelaar in dienst, die huiskamergesprekken voert met agrariërs over bijvoorbeeld vrijwillige kavelruil of regelingen met rood voor rood.

Waarop bent u trots?

Het traject om groen en water een meer prominente plek te geven, daar ben ik echt trots op. Daarnaast hebben het Schelfhorstpark en het Goossenmaatspark dit jaar voor de tweede keer de Engelse Green Flag Award gekregen, dat is daar het nationale ijkingskader voor parken. Vorig jaar waren we

de eerste winnaars buiten Engeland.

Wat ging minder goed?

Trajecten waar heel veel belangen spelen, zoals de wijziging van het bestemmingsplan of gebiedsontwikkelingen, die nemen meer tijd dan ik had verwacht. Ik had gehoopt het bestemmingsplan in de helft van de afgelopen collegeperiode te kunnen afronden, maar moet nu alles op alles zetten om het voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2010 af te krijgen. Het is een belangenafweging. De agrariërs in het buitengebied weten dat ze nu de kans moeten grijpen om bijvoorbeeld bouwkvavels te vergroten, en aan de andere kant hebben we te maken met een zeer strikt provinciaal beleid.

Hoe ziet de toekomst er uit?

We hebben na de gemeentelijke herindeling twee nieuwe kernen, Bornerbroek en Aadorp, waar we moeten kijken hoe we de eigen wensen van de kernen verwezenlijken, maar ook hoe we wandel- en fietspaden in het groen kunnen aanleggen. Zelf ben ik wel gevoelig voor het project Tijdelijke Natuur. We hebben een locatie voor een nieuw industrieterrein, waarvan we weten dat daar voorlopig weinig zal gebeuren. Met Tijdelijke Natuur kunnen we daar natuur ontwikkelen, zonder dat we bang hoeven te zijn dat we, als we het terrein willen ontwikkelen, in allerlei juridische procedures geraken over kikkers of vlinders. Dat betekent dat je de komende tien jaar wel extra natuur in de stad hebt. Daarnaast zijn we bezig met het ontwikkelen van duurzame speelmogelijkheden, speeltoestellen van boomstronken of andere natuurlijke materialen. Dat vind ik een prachtige mogelijkheid om kinderen dichterbij de natuur te brengen.

Almelo ligt in de regio Twente in de provincie Overijssel. Almelo grenst in het noorden aan Twenterand, in het noordoosten aan Tubbergen, in het zuidoosten aan Borne, in het zuiden aan Hof van Twente en in het westen aan Wierden. De gemeente Almelo beslaat een oppervlakte van 69 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 72.629 inwoners. Behalve de stad Almelo omvat de gemeente de kernen Aadorp, Bornerbroek en deels Mariaparochie. De gemeente Almelo maakt deel uit van het kaderwetgebied Regio Twente.

Amersfoort

‘De groenblauwe structuur in en rondom de stad is een kernkwaliteit die Amersfoort typeert’

Hans van Daalen, wethouder gemeente Amersfoort

Wat waren de ambities?

In 2004 heeft de raad van Amersfoort de Visie Groen Blauwe Structuur vastgesteld. Inzet is het behoud en de versterking van de groene en blauwe structuren in en om de stad. Amersfoort ligt op een knooppunt van drie landschapstypen: het bos en de heide van de Heuvelrug, het open slagenlandschap van de Gelderse Vallei en het open weidegebied van het Eemland. Diverse beken en watergangen komen in Amersfoort samen in de rivier de Eem. Het groen en het water manifesteren zich ook in de stad in de diverse stadparken en watergangen. Voor het behoud en versterking is een uitvoeringsprogramma opgesteld met zo’n 27 projecten. Totaal budget is geraamd op zo’n 120 miljoen euro, waarvan nu voor ruim 70 miljoen in uitvoering is gebracht.

Wat is er gerealiseerd?

De essentie is dat het in Amersfoort goed wonen, werken en recreëren is. Amersfoort is in 2007 uitgeroepen tot groenste stad van Nederland en vervolgens van Europa. Het credo is ‘van groenste stad naar groene stad’, en groen is een van de kernkwaliteiten van Amersfoort. Daartegenover staat dat Amersfoort sinds 1980 aangemerkt is als ‘groeistad’ met een grote bouwopgave. De stad is in bevolkingsaantallen ook enorm gegroeid van zo’n 80 duizend inwoners in 1980 tot 140 duizend nu. Naar planning wonen er rond 2020 ongeveer 160 duizend mensen in de stad. Het faciliteren van de groeiende vraag naar recreatieve uitloopgebieden, het behoud en versterking van de ecologische kwaliteiten van het groen en blauw, het reguleren van de waterproblematiek en dergelijke vraagt een integrale aanpak vanuit het programma Groen Blauwe Structuur.

Met wie werkt u samen?

Amersfoort werkt nauw samen met natuurorganisaties als Het Utrechts Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei. Met omliggende gemeenten Leusden, Soest, Bunschoten-Spakenburg en Nijkerk de groene agenda’s en gezamenlijke stemmen we projecten af.

Waarop bent u trots?

Dat Amersfoort in 2007 is uitgeroepen tot groenste stad van Nederland en Europa.

Wat ging minder goed?

Amersfoort ligt in een dicht bebouwde omgeving. Het landschappelijke karakter van de groene buitenruimte staat sterk onder druk. Niet alleen door de inpassing van de grotere recreatieve vraag naar bijvoorbeeld meer paden en meer voorzieningen, maar ook door de toename van verkeersverbindingen. Met name de rijksnelwegen en de aanstaande verbreding drukken een grote stempel op het landelijk gebied. Een duurzame oplossing voor de snelwegen beperkt zich echter niet alleen tot verbreden, maar vraagt een goede landschappelijke inpassing, gericht op behoud en wellicht versterking van de groene kwaliteiten in het gebied met zaken als eco-passages, groene bruggen, groene wallen, verdiepen van wegen, enzovoorts. Dat mag niet worden afgedaan als luxe!

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar is onze stad op het gebied van groen en blauw nog steeds herkenbaar en beleefbaar als een van de groenste steden van het land. De groenblauwe structuur in en rondom de stad is een kernkwaliteit die Amersfoort typeert en bijdraagt aan een vitale stad waar het aangenaam is om te wonen, werken en recreëren.

Amersfoort ligt in het noordwesten van de provincie Utrecht. Amersfoort grenst in het noorden aan Bunschoten, Nijkerk en het Nationaal Landschap Arkemheen-Eemland, in het zuiden aan Leusden en in het westen aan Soest. De gemeente Amersfoort beslaat een oppervlakte van 64 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 144.752 inwoners. Behalve de stad Amersfoort omvat de gemeente de kernen Hoogland, Hooglanderveen en Stoutenburg Noord. Amersfoort vormt het regiocentrum voor Bunschoten, Spakenburg, Hoevelaken, Leusden, Soest en Baarn.

Amsterdam

Amsterdam ligt in het zuiden van de provincie Noord-Holland. Amsterdam grenst in het noorden aan Zaanstad en Waterland, in het westen aan Schiphol en Haarlem, in het zuiden aan Amstelveen en Abcoude en in het oosten aan het IJ. Het is de hoofdstad van Nederland. De gemeente Amsterdam beslaat een oppervlakte van 219 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 31 mei 2009 761.395 inwoners. De gemeente Amsterdam maakt deel uit van de Randstad en werkt in het noordelijke deel daarvan samen met andere gemeenten in de Metro-poolregio Amsterdam.

‘Groen heeft een volwaardige positie gekregen in de ruimtelijke ordening van de stad’

Marijke Vos, wethouder gemeente Amsterdam

Wat waren de ambities?

In een compacte stad als Amsterdam hebben mensen in hun nabije omgeving groen en ruimte nodig om van de natuur te genieten, te sporten en tot rust te komen. Dit college investeert daarom in groen zowel in als om de stad. We hebben in totaal 20 miljoen euro voor investeringen in groen opgenomen. Daarnaast is in deze collegeperiode bijna 1 miljoen euro in de voedselstrategie geïnvesteerd.

Wat is er gerealiseerd?

Groen heeft een volwaardige positie gekregen in de ruimtelijke ordening van de stad. De overtuiging dat het één van de factoren is die mensen aan de stad bindt, is nu goed doorgedrongen. Ook is groen een belangrijke factor voor het vestigingsklimaat. Daarnaast is voedsel de afgelopen jaren geagendeerd als belangrijk ruimtelijk ordeningsthema, met in het kielzog daarvan gezondheid. In 2008 is voor de tweede maal het Grote Groenonderzoek uitgevoerd waaruit blijkt dat deze investeringen lonend zijn.

Met wie werkt u samen?

We werken samen met zo veel mogelijk stakeholders op het niveau van de gemeente en de stadsdelen. We stimuleren Amsterdammers bijvoorbeeld met subsidies voor groene muren en daken en betrekken burgers bij de aanleg van postzegelparkjes en het zelf beheren en ontwikkelen van groen.

Waarop bent u trots?

Op de Proeftuin Amsterdam. De regionale voedselstrategie die we hebben ontwikkeld om de voedselketen duurzamer te maken door lekkerder en gezonder eten te promoten, producten uit de regio aan te prijzen, en de schooljeugd bewuster te maken uit welk landschap het voedsel komt. Ook ben ik trots op de inrichtingsplannen voor de groene scheggen. Zo ontwikkelen we bij voorbeeld de Tuinen van West, 400 hectare open landschap vlakbij de stad, waar we recreatie, natuur en stadslandbouw in goede banen gaan leiden. Ik ben ook trots op de kwaliteit van onze parken. In tien jaar tijd is het gebruik bijna verdrievoudigd.

Wat ging minder goed?

Vanaf het begin is duidelijk dat er keuzes gemaakt moeten worden. Van Amsterdam wordt verwacht dat als er een ambitie is, er ook organisatiekracht en geld wordt ingebracht. Daarom kun je zeggen dat wijzelf onze grootste beperking zijn, omdat er aan organisatiekracht en geld altijd schaarste is. Maar de machine is goed op gang. Er is een voortdurende stroom van ideeën, voorbereidingsprojecten en uitvoering. Dit komt doordat er al door drie colleges op rij vele miljoenen voor groen uit de eigen begroting zijn vrijgemaakt en zijn omgezet in zeer succesvolle projecten.

Hoe ziet de toekomst er uit?

We hebben nu drie integrale thema's waar we aan werken: klimaat, voedsel en biodiversiteit. Zo kan Amsterdam wereldwijd zijn positie als groene, leefbare, duurzame en internationale stad nog sterker neerzetten. Als bouwsteen voor de Structuurvisie Amsterdam 2040 heb ik de nota 'Amsterdam de groene wereldstad' laten maken. Daarin wordt het ambitieuze groene investeringsprogramma de komende decennia voortgezet. De gemeente Amsterdam presenteert zich in het Jaar van de Biodiversiteit als ontmoetingsplek voor mens en natuur. De gemeente Amsterdam heeft zich ook aangesloten bij de landelijke Coalitie Biodiversiteit 2010. De coalitie onderstreept de urgentie van het behoud van de verscheidenheid van diersoorten op aarde. Amsterdam wil dat in 2010 vooral kinderen en jongeren gaan leren en genieten van de stadsnatuur. Jong geleerd is immers oud gedaan. Amsterdam richt zich ook op volwassenen. Door de aandacht te vestigen op bijvoorbeeld voedsel uit de regio, duurzame kleding of elektrisch vervoer, wil de gemeente Amsterdammers enthousiast maken voor een schone en leefbare stad.

12/13

Apeldoorn

Apeldoorn ligt op de Veluwe in de provincie Gelderland. Apeldoorn grenst in het zuiden en westen aan de natuur van de Veluwe, in het oosten aan Twello en in het noorden aan Epe. De gemeente Apeldoorn beslaat een oppervlakte van 340 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 155.760 inwoners. Behalve de stad Apeldoorn omvat de gemeente de kernen Beekbergen, Hoenderloo, Uddel, Loenen, Hoog-Soeren, Lieren, Oosterhuizen, Ugchelen en Klarenbeek en een groot aantal buurtschappen als Woeste Hoeve en Radio Kootwijk. Apeldoorn maakt deel uit van de stadsdriehoek Apeldoorn-Zutphen-Deventer.

'We hebben in de afgelopen jaren vele kilometers beken en sprengen hersteld'

Michael Boddeke, wethouder gemeente Apeldoorn

Wat waren de ambities?

Dat gaat terug tot de instelling van De Groene Mal in 1999. Toen werd besloten om vast te houden aan de groene kwaliteiten van Apeldoorn. Dat betekent dat de gemeente wilde investeren in groenprojecten, maar het was ook een nieuw ontwikkelingsprincipe. Het woord 'mal' zegt het al: bij ruimtelijke ontwikkelingen kijken we eerst naar de groenopgave en de groene kwaliteiten en daarna pas naar de rode ontwikkelingen. Je zet daarmee de gebruikelijke bouwopgave op zijn kop. Die strategie wordt in elk collegeprogramma sindsdien onderschreven.

Wat is er gerealiseerd?

Het behouden en versterken van groen als kernkwaliteit van Apeldoorn. In mijn periode als wethouder hebben we gewerkt aan de aanleg van een groene wig dwars door de nieuwe wijk Zuidbroek, die onder meer gebruikt gaat worden voor waterberging. Ook het herstel van de sprengen en beken in de stad is daarvan een voorbeeld. Het gaat om de groenblauwe structuren door de stad. We hebben in de afgelopen jaren vele kilometers beken en sprengen hersteld, voor de Grift zo'n vier kilometer, die loopt nu voor een heel groot deel boven de grond. Als het gaat om het beheer en onderhoud, we hebben nu structureel meer geld gekregen voor de openbare ruimte, en heel nadrukkelijk ook voor het groen daarin. Daarnaast investeert de gemeente in natuurlijke speelplaatsen; minder wipkippen maar meer speelplaatsen die uitnodigen om in het groen te spelen. Net zo belangrijk is dat we in 2008 de eerste Internationale Triënnale Apeldoorn hebben georganiseerd, een internationaal evenement met tentoonstellingen, discussies, enzovoorts over de internationale tuin- en landschapsarchitectuur.

Met wie werkt u samen?

We zijn al lang bezig met een samenwerking met Natuurmonumenten, gebiedsbewoners en buurgemeente Voorst in het kader van De Groene Mal, bijvoorbeeld rondom het Beekbergerwoud. Voor de beken werken we samen met Waterschap Veluwe. Een belangrijke samenwerking is de Klankbordgroep

Groen. Daarin zitten mensen van IVN, de buurtleden en het Natuurhuis. We hebben bijvoorbeeld regels voor het kappen van bomen vrijer gemaakt in overleg met de klankbordgroep.

Waarop bent u trots?

Het herstel van de beken en sprengen. Het is verbaazingwekkend dat dat zo snel is gerealiseerd. Tien jaar geleden is daarmee begonnen, en toen zei iedereen: dat lukt nooit. Nu stroomt de hoofdader van het stelsel, de Grift, voor een groot deel bovengronds, ook door het meest lastige stuk in het centrum.

Wat ging minder goed?

Alles lukt wel, alleen het tempo waarin is soms een probleem. Voor De Groene Mal moeten groenprojecten gefinancierd worden met rode ontwikkelingen. Daar loop je nu met de economische crisis tegenaan, omdat bouwprojecten vertraging oplopen of worden geannuleerd. Waar het mij om gaat, is dat de groene ruimteclaims overeind blijven. Het gaat om de integrale opgave. Daar moet je als college wel een zekere standvastigheid voor hebben. Het is wel prettig als je merkt dat groen heel breed gedragen wordt, ook in de gemeenteraad.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Ik hoop dat wij de Triënnale echt aan Apeldoorn kunnen binden. Dan haal je elke drie jaar een internationaal groenevenement binnen en zorg je dat er veel mensen naar je stad komen, die bepaalde verwachtingen hebben. Dat schept verplichtingen. Je kunt het dan niet maken dat je in je groenbeleid een stapje terug doet. Daarnaast verwacht ik dat we over vier jaar heel wat meer kilometers beek en spreng hebben hersteld.

Arnhem

Arnhem is de hoofdstad van de provincie Gelderland en ligt ten zuiden van de Veluwe aan de Rijn. Arnhem grenst in het zuiden aan de Betuwe, in het oosten aan Westervoort en Rheden en in het westen aan Renkum. De gemeente Arnhem beslaat een oppervlakte van 101 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 147.365 inwoners. Arnhem maakt deel uit van de Stadsregio Arnhem Nijmegen, een plusregio waar wordt gewerkt aan de afstemming van wonen, werken, verkeer en vervoer in de regio.

‘Groene kwaliteiten uitbouwen vraagt naast een duidelijke koers ook vasthoudendheid’

Cees Jansen, wethouder gemeente Arnhem

Wat waren de ambities?

Het motto van het collegeprogramma luidt: ‘Ieder-een doet mee’. Dat betekent dat de wijken schoon, heel en veilig zijn. Dat we samen met bewoners plannen maken om in wijken groen en speelplaatsen te realiseren. In de stad willen we de groene waarden verder ontwikkelen, onder meer door water in het stadsbeeld zichtbaar te maken. Daarnaast gaan we door met het op niveau brengen en houden van de openbare ruimte door Buiten Gewoon Beter. En samen met buurgemeenten werken we buiten de stad van harte samen aan Park Lingezen. In dit gebied willen we het recreatieve gebruik versterken en nieuwe natuur- en landschapswaarden toevoegen.

Wat is er gerealiseerd?

Het verder uitbouwen van de groene kwaliteiten van Arnhem. Dat vraagt naast een duidelijke koers ook vasthoudendheid. Bij de realisatie van nieuw groen in de nieuwbouwwijk Schuytgraaf, maar ook bij de herontwikkeling van Malburgen krijgen de nieuwe groenstructuren nu vorm. Plannen van tien jaar geleden worden nu in het gebied zichtbaar. Het is dus ver vooruit kijken en vasthouden aan de uitgangspunten om groen ook echt voor elkaar te krijgen. Daarvoor is ook de programmatische en financiële ondersteuning vanuit de provincie en het rijk belangrijk. Doordat de provincie Gelderland de cultuurhistorische parken in Arnhem-Noord erkent als onderdeel van het Nationaal Landschap Veluwe komt er geld voor het herstel en het moderniseren van dit groen. De ondersteuning vanuit het ministerie van LNV voor het groen in de krachtwijken maakt dat de aanleg van park Spijkerbroek en het groene raamwerk in Presikhaaf nu versneld in uitvoering komen.

Met wie werkt u samen?

Ook hier geldt: iedereen doet mee, ook de bevolking. Vanuit het Natuurcentrum Arnhem zijn er lijnen met het onderwijs. Er is al vele jaren samenwerking met vrijwilligers van natuur- en milieugroepen die inventariseren en meedenken, maar ook kritische vragen stellen. En onze bewoners denken ook steeds meer

mee met het beheer van het grote groen.

Waarop bent u trots?

Onze trots is de groene en blauwe omgeving. Dat gevoel is de afgelopen twee jaar weer extra opgepoetst. Het winnen van de prijs als Groenste Stad van Nederland in 2008 maakte de promotiewaarde van de groene stad zichtbaar, en dat is met het winnen van goud voor Groenste Stad van Europa in 2009 nog eens versterkt. Daarnaast ben ik erg trots op het intensieve participatieproces rondom Stadsblokken-Meinerswijk met bewoners, belangengroepen en grondeigenaren.

Wat ging minder goed?

Tijd en middelen. Het wensenlijstje is lang, niet alles kan tegelijk, je moet prioriteiten blijven stellen.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar maken we in onze stad nog meer gebruik van de verschillende kwaliteiten die het groen heeft. In Stadsblokken-Meinerswijk is de extra waterdoorstroming gerealiseerd, en is er overeenstemming met de grondeigenaar over de koers voor het gebied. Over vier jaar loopt ook de Jansbeek weer zichtbaar door de stad, en is het thema klimaat een vast onderdeel van ons denken, want we moeten voorkomen dat de stad een hitte-eiland wordt.

‘Ik hoop dat er over vier jaar
nog meer groen in en om de stad
te vinden zal zijn’

Janus Oomen, wethouder gemeente Breda

Breda

Breda ligt in de provincie Noord-Brabant. Breda grenst in het zuiden aan het Belgische Hoogstraten, in het westen aan Etten-Leur en in het noordoosten aan Oosterhout. De gemeente Breda beslaat een oppervlakte van 129 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 173.284 inwoners. Behalve de stad Breda omvat de gemeente de kernen Bavel, Prinsenbeek, Teteringen en Ulvenhout. Breda maakt samen met de vier andere grote Brabantse steden deel uit van het stedelijk netwerk Brabantstad. De stad heeft een regiofunctie voor West-Brabant.

Wat waren de ambities?

In het collegeprogramma staat dat we met een impuls van 750 duizend euro voor groen in het buitengebied investeren in de toekomst van een aantrekkelijk Bredaas landschap. In het verleden is vooral aandacht geweest voor het doortrekken van het beekdallandschap in de stad, zoals in Westerpark en het Zaartpark is gebeurd, maar ook de landschappelijke kwaliteit van het buitengebied heeft onze aandacht. Dat is niet alleen het woon- en werkgebied van veel Bredanaars, het vormt ook een belangrijk recreatiegebied. De aanwezigheid van groene recreatiegebieden direct buiten de stadsgrens vormt een belangrijke kwaliteit voor de stad.

Wat is er gerealiseerd?

Investeren in de toekomst van een aantrekkelijk Bredaas landschap doen we ook door te investeren in agrarisch landschapsbeheer. Hierbij krijgen agrariërs een marktconforme vergoeding voor herstel en onderhoud van landschapselementen. Hierdoor neemt de betrokkenheid van agrariërs bij het landschap toe en wordt het een aantrekkelijker recreatiegebied, wat tot een toename van recreanten uit de stad leidt. Doordat hierdoor ook de ontmoetingen tussen boeren, burgers en buitenlui toenemen, versterken we zo de sociale samenhang binnen onze gemeente door te investeren in groen.

Met wie werkt u samen?

Genieten van groen doe je samen, in die zin is groen van belang voor iedereen. Samenwerking gebeurt door het overleggen met bewonerscomités, hengelsportverenigingen, natuur- en vogelwerkgroepen, natuurbeheerders en natuurlijk andere overheden als buurgemeenten, de provincie en het waterschap. Misschien wel uniek is De Groene Tafel, een regulier ambtelijk en bestuurlijk groen overleg met vertegenwoordigers van de natuurbeheerders en de belangrijkste groene partners. Daarin houden we elkaar op de hoogte van de lopende ontwikkelingen. Bovendien geven we zo partijen de kans met een groene blik naar onze plannen te kijken.

Waarop bent u trots?

Ik ben er trots op dat ik enkele maanden geleden de ondertekening van de eerste contracten voor het agrarisch landschapsbeheer mocht bijwonen en hoop dat er nog vele mogen volgen. Ook de realisatie van De Vierde Bergboezem spreekt tot de verbeelding. Op de eerste plaats omdat het een plek is waar het water instroomt als het écht hard en lang regent en er dus teveel water in Breda is. Dat is belangrijk voor de stad, want zo houdt Breda droge voeten. De Vierde Bergboezem speelt ook een belangrijke rol in het kader van het gemeentelijke luchtkwaliteits- en klimaatbeleid. Door de klimaatveranderingen stijgt het waterniveau en voordat we deze negatieve trend weer ten goede hebben gekeerd, hebben we waterretentiemogelijkheden als De Vierde Bergboezem hard nodig. In de toekomst vervalt hopelijk de noodzaak van waterretentie in De Vierde Bergboezem, maar daarmee verliest hij niet zijn functie. Er blijft namelijk een heel mooi natuurgebied zo groot als 430 voetbalvelden over, daar ben ik ook trots op.

Wat ging minder goed?

Financiering en grondverwerving kunnen de uitvoering van plannen in de weg staan. Hierdoor is er ook voor mijn opvolger werk genoeg te doen.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Ik hoop dat er over vier jaar nog meer groen in en om de stad te vinden zal zijn. Verder is dan de groene recreatie in een aantrekkelijk hersteld landschap een belangrijke tijdsbesteding van de Bredase inwoners en onze gasten. Ook zal een start moeten zijn gemaakt met het klimaatbestendig maken van de stad door een herzien groenbeleid en de uitvoering daarvan.

‘Een stad waar alle Hagenaren het groen waarderen en gebruiken, oud en jong, zwart en wit’

Rabin Baldewsingh, wethouder gemeente Den Haag

Den Haag

Wat waren de ambities?

De belangrijkste ambitie uit het collegeprogramma is de zorg voor een veilige, schone, groene en leefbare stad. Den Haag is een groene wereldstad aan zee, en daarom is het belangrijk extra te investeren in land-goederen, tuinen, parken en lange bomenlanen in de stad. Aan het groenbudget is 1 miljoen euro extra toegewezen.

Wat is er gerealiseerd?

We hebben enorm geïnvesteerd in de kwaliteit van het groen en we betrekken de Haagse burgers bij dat groen. We zijn twaalf ecologische verbindingzones in de stad aan het realiseren. Een voorbeeld hiervan is de zone door de nieuwe wijk Erasmusveld en de 16 hectare grote groene zone van het stadspark in Binckhorst. We investeren 6,5 miljoen euro om de achterstand in het bomenbestand van Den Haag te verbeteren en gaan 4400 bomen planten. Uit middelen van het grotestedenbeleid gaan we groene bermén maken, onder meer bij de Bezuidenhoutseweg. Ook zijn we landgoederen als Clingendael en Ockenburg aan het revitaliseren. Met de actie ‘Miljoen voor groen’ honoreren we bewonersinitiatieven om buurten groener te maken.

Met wie werkt u samen?

We hebben in Den Haag een actief maatschappelijk veld en werken samen met allerlei partijen, van professionele natuurorganisaties tot bewonersorganisaties en individuele sleutelfiguren. Die houden ons scherp. We hebben drie keer per jaar een stedelijk groenoverleg met deze partijen, waarin we praten over de uitdagingen die er liggen. Twee keer per jaar zit ik dat voor.

Waarop bent u trots?

Het is een publiek geheim dat ik als bomenliefhebber absoluut trots ben op de 6,5 miljoen euro die we hebben uitgetrokken om 4400 bomen te planten. Daarmee krijgen we ook meer variatie in onze stadsbomen, omdat er meer bloeibomen en fruitdragende bomen komen. Daarnaast ben ik trots op de opknopbeurt van de Lange Voorhout, een groene parel in het

hart van de stad. We hebben de inrichting toegespitst op de verblijfsfunctie en een schelpenpad aangelegd, waardoor de bomen mooier uitkomen en de Lange Voorhout weer in oude glorie is hersteld.

Wat ging minder goed?

Er is voor veel plannen meer tijd nodig dan één collegeperiode. We hebben bijvoorbeeld nog te weinig gedaan aan het groen om de stad, en er is nog geen gemeentelijk groenfonds. Wat ik ook mis is een goede bewegwijzering voor de fietsroute van Den Haag naar Rotterdam via het groengebied van Midden-Delfland, van Hofvijver naar Hofplein. En het is ons niet gelukt om een slag te maken met het integrale project het Hof van Delfland, samen met de provincie, het waterschap en buurgemeenten. We zijn nog teveel aan het praten, dat zijn we gewend, maar er zijn teveel partijen, en het echte werk van de uitvoering lukt dan niet altijd.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Den Haag is over vier jaar een groene wereldstad aan zee, waar duinen, boomlanen en parken de sfeer bepalen. Het is ook een stad waar groen een belangrijk en integraal onderdeel uitmaakt van de stedelijke herstructurering op alle schaalniveaus, en die recreatieve verbindingen heeft met het groen om de stad. En werkelijk uit het hart gegrepen is de wens om van Den Haag een stad te maken waar alle Hagenaren het groen waarderen en gebruiken, jong en oud, zwart en wit.

Den Haag ligt in het westen van de provincie Zuid-Holland. Den Haag grenst in het oosten aan Leidschendam, in het zuidoosten aan Delft, in het noorden aan Wassenaar en in het zuiden aan het Westland. De gemeente Den Haag beslaat een oppervlakte van 98 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 488.370 inwoners. Behalve de stad Den Haag omvat de gemeente de kernen Scheveningen en Loosduinen. De gemeente Den Haag maakt deel uit van het kaderwetgebied Stadsgebied Haaglanden.

‘De bewoners zijn zich al langer bewust van het mooie en bijzondere groen in Deventer’

Gerrit Berkelder, wethouder gemeente Deventer

Deventer

Wat waren de ambities?

In de afgelopen decennia is in het beheer van de openbare ruimte een substantiële achterstand in onderhoud ontstaan. Om een kwaliteitsslag te realiseren en daarmee ook de leefbaarheid, het aanzien van de wijk en de veiligheid te versterken zijn extra investeringen noodzakelijk. Daarbij ondersteunen wij experimenten om inwoners meer te betrekken bij het beheer van de openbare ruimte. De afgelopen periode is een start gemaakt met de noodzakelijke inhaalslag en hebben wij een bedrag ter beschikking gesteld dat oploopt tot structureel 1 miljoen euro per jaar in 2010. We wilden ook een groen- en bomenplan vaststellen en implementeren. De Douwelerkolk wordt via een ‘groene vingermodel’ op een natuurlijke wijze versterkt in het landschap ingepast. En daar waar mogelijk, willen we agrarisch en particulier natuurbeheer bevorderen, eventueel via fondsvorming. Daarbij werken wij nauw samen met andere overheden en ‘groene partners’. In het collegeakkoord is ook afgesproken om de parken hun oude glorie terug te geven. Het herstel van historische kwaliteiten, gecombineerd met verbetering van de toegankelijkheid en de gebruikswaarde, staat centraal.

Wat is er gerealiseerd?

De boodschap die we vanuit het groenbeleidsplan willen brengen is tweeledig. Enerzijds wil de gemeente Deventer de grote betekenis van het groen voor maatschappij en economie, voor de inwoners en daarmee voor de gemeente Deventer voor het voetlicht brengen. Anderzijds is het de bedoeling om doelgroepen enthousiast te krijgen om mee te helpen bij het realiseren van de groenvisie.

Met wie werkt u samen?

Er worden diverse partijen rechtstreeks bij betrokken, zoals de Deventer Bomenstichting, het IVN en de Waterschappen, de woningbouwverenigingen, enzovoorts. Burgers hebben via de wijkaanpak ook de mogelijkheid om mee te werken aan het groen.

Waarop bent u trots?

Ik ben vooral trots op het feit dat Deventer veel roebuust groen heeft en op het feit dat er in de stad vele partijen bezig zijn om het groen te behouden en te versterken. Als we naar de afgelopen jaren kijken, zijn er veel successen te noemen, zoals het Groenbeleidsplan Deventer Groen van Betekenis 2007-2017, het Deventer Bomenbeleidsplan, het herstel van drie stadsparken en het opstellen van protocollen voor ziekten en plagen.

Wat ging minder goed?

Het Rijsterborgherpark is nog niet geheel hersteld, een gedeelte moet nog worden uitgevoerd. Op dit moment zijn de middelen hiervoor niet toereikend en wordt gekeken hoe dit via groot onderhoud verder kan worden uitgevoerd.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar is onze stad op het gebied van groen Europees bekend, onder meer omdat we in 2010 goud hebben gewonnen in de Entente Florale. De bewoners zijn zich al langer bewust van het mooie en bijzondere groen in Deventer en van het belang van het groen voor de stad, de economie, flora en fauna en niet in de laatste plaats voor de gezondheid van de mensen.

Deventer ligt aan de IJssel op de grens met Gelderland in de provincie Overijssel. Deventer grenst in het zuiden en westen aan de natuur van de Veluwe, in het oosten aan Twello en in het noorden aan Epe. De gemeente Deventer beslaat een oppervlakte van 136 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 98.692 inwoners. Behalve de stad Deventer omvat de gemeente de kernen Bathmen, Colmschate, Diepenveen, Lettele, Okkenbroek en Schalkhaar. Deventer maakt deel uit van de stadsdriehoek Apeldoorn-Zutphen-Deventer.

Dordrecht

Dordrecht ligt aan de Merwede in de provincie Zuid-Holland. Dordrecht grenst in het westen aan Ridderkerk en Barendrecht, in het noorden aan de Alblasserwaard en in het oosten aan Sliedrecht en het getijdengebied de Biesbosch. De gemeente Dordrecht beslaat een oppervlakte van 99 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 118.601 inwoners. Dordrecht maakt deel uit van de stedelijke agglomeratie en het samenwerkingsverband Drechtsteden, waarin met de gemeente Papendrecht, Sliedrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Alblasserdam en Zwijndrecht samen wordt gewerkt op het gebied van onder andere bereikbaarheid, economie, ruimtelijke ontwikkeling en sport en cultuur.

‘Vanuit de Biesbosch lopen groene vingers als het ware tot in het centrum van de stad’

Dion van Steensel, wethouder gemeente Dordrecht

Wat waren de ambities?

We wilden de bestaande natuurwaarden versterken. Dordrecht is onderdeel van de Biesbosch. Vanuit de Biesbosch lopen groene vingers als het ware tot in het centrum van de stad. Daar willen we voor zowel de flora en fauna als voor de mens verbindingen versterken. Dat betekent het aanleggen van faunapassages, zorgen dat mensen via fietspaden de natuur ingaan, en barrières weghalen zodat het water door kan stromen. Daarmee werken we aan de stedelijke ecologische structuur. Dat betekent dat op zichzelf staande gebieden, een begraafplaats of een geïsoleerd natuurgebiedje, zich fysiek met elkaar gaan verbinden in zichtbare en onzichtbare projecten. Zo hebben we voor de bever langs het binnenstedelijke riviertje de Wantij plekken aangelegd, zodat die de stad in kan komen. Die zie je niet als je erlangs loopt.

Wat is er gerealiseerd?

Dordrecht profileert zich als een stad met een historische binnenstad, middenin de Biesbosch. De uitbreiding van het aantal hectares Biesbosch-natuur en de verbinding hiervan met de stad zijn daarom belangrijk. Vanuit Dordrecht kunnen mensen nu de Biesbosch in fietsen via een aantrekkelijk fietspad.

Met wie werkt u samen?

Wat ik leuk vind, is dat we nu in het recreatiegroen een aantal ondernemers hebben die activiteiten ontplooiën met het accent op groen. Daarnaast zorgen we, als we bijvoorbeeld zoeken naar een plek voor waterberging, dat er zogenaamde water- of groenambassadeurs ingeschakeld worden. Mensen die hebben aangegeven mee te willen praten over groen en water in Dordrecht, betrekken we zo vanaf de ontwerpfase bij projecten. In totaal zijn nu zo’n dertienhonderd mensen zo betrokken.

Waarop bent u trots?

De realisatie van een fiks aantal hectares natuurgebied voor de ecologische hoofdstructuur en recreatiegebied voor Recreatie om de Stad. Daar wordt al sinds de jaren 1990 over gesproken. Toen ik aantrad in 2006

trof ik daarover een hoop cynisme aan. Het idee was: we moeten het doen, maar we geloven er niet in. Nu zijn we volop bezig met de uitvoering van 220 hectare recreatie- en natuurgebied en 120 hectare deltanatuur. Ik krijg een goed gevoel als mensen zien dat we erin geslaagd zijn om daar toch de schop in de grond te krijgen.

Wat ging minder goed?

Als je bij de aanleg van natuur- en recreatiegebieden de functie wijzigt op je grond, kun je dat maar één keer goed doen. Het zou me lief zijn als we daar een hogere kwaliteit hadden kunnen realiseren. Nu is het soms zo dat er al over vijf tot zeven jaar groot onderhoud nodig zal zijn. Als we daar nu meer geld voor over zouden hebben, dan was het beter geworden. Wat ook beter kan, is het betrekken van lokale ondernemers bij recreatiegebieden. Het blijkt dat ondernemers nu pas mee willen doen als de natuur al is aangelegd, terwijl wij ze juist graag vóór het ontwerp bij het proces willen betrekken. Koepelorganisaties als Recron en de ANWB willen wel meepraten, maar die kunnen niet spreken voor afzonderlijke recreatieondernemers.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Dat u als u aan de Biesbosch denkt allereerst aan Dordrecht denkt, en niet aan Brabant. De Biesbosch is niet alleen natuur, maar ook recreatie, met kanoroutes, paardenpaden, fietspaden, enzovoorts. Verder hoop ik dat door gebieden aan elkaar te knopen het verwachte tekort aan recreatiehectares in 2020 in de Drechtsteden is verkleind, en bovendien het keuzeaanbod voor de recreant is vergroot.

‘Ik wil graag dat we met ons imago van groene stad een stap verder komen’

Peter van 't Hoog, wethouder gemeente Ede

Ede

Wat waren de ambities?

Ede is een grote gemeente met heel veel groen. In het collegeprogramma hebben wij gezegd dat we dat vooral zo willen houden en verder willen uitbreiden.

Wat is er gerealiseerd?

Ede was in de jaren zeventig een van de eerste gemeenten die op een nieuwe manier naar groen keek. Ecologisch beheer van bermen, plantsoenen, bos en dergelijke was toen echt nieuw. We zijn destijds begonnen met het afbouwen van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen. In 1986 is in een raadsbesluit vastgelegd dat we deze helemaal niet meer gebruiken. Dat is nog steeds de essentie van het huidige beleid. Daarnaast staan we het kappen van bomen alleen toe als daar een vergunning voor is afgegeven. En hebben we speelbossen gemaakt om de jeugd al vroeg in aanraking te brengen met de natuur. Verder hebben we de nieuwe woonwijk Kernhem ingepast in de daar al bestaande ecologische structuur.

Met wie werkt u samen?

Buiten het Nationaal Park De Hoge Veluwe hebben we in onze gemeente 2400 hectare natuurlijk bos. Dat beheren we in samenwerking met Staatsbosbeheer. Geldersch Landschap is ook een belangrijke partner. Voor het groen in de stad, onder meer de 70 duizend bomen die langs de wegen staan, maken we gebruik van de deskundigen van de Bomenstichting en de milieuwerggroepen in Ede. Met deze organisaties werken we ook samen aan beleidsproducten als het groenbeleidsplan, het bomenbeleidsplan en het landschapsbeleidsplan.

Waarop bent u trots?

Het groen komt tot in het hart van de stad Ede, dat vind ik prachtig. Vanaf de oude kerk, het oudste gebouw, kun je in oostelijke richting door het groen lopen tot aan de heidevelden van de Veluwe. De laatste groene stap daarvoor, de ombouw van het stenige Raadhuisplein naast de kerk tot een groen plein, is in de afgelopen jaren gerealiseerd. Dat is heel bewust gedaan. Ik ben ook erg te spreken over onze nominatie

voor de Entente Florale als groenste stad van Nederland. In onze citymarketing willen we dat ook naar buiten brengen, dat Ede een groene en gezonde stad is.

Wat ging minder goed?

Wat ik merk, is dat veel Edenaren het vele groen in hun gemeente redelijk normaal vinden, terwijl buitenstaanders grote ogen opzetten als ze onze stad zien. Ik vind dan ook dat Edenaren het groene karakter van hun stad met meer gepaste trots mogen uitdragen. Natuurlijk blijven er lastige discussies over het vervangen van bomen die oud zijn of fietspaden opdrukken. Er zijn mensen die zeggen: kom niet aan onze bomen. En er zijn mensen die met hun rollator of rolstoel niet meer over het trottoir kunnen. Daar zitten we als gemeente tussen. Die discussie wordt vrij luid gevoerd, en dat leidt soms af van de 70 duizend bomen die we wel hebben.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Ik wil graag dat we met ons imago van groene stad een stap verder komen. Dat we niet alleen het groen hebben maar dat ook uitdragen. Een winst in de verkiezing van de Entente Florale kan daar een welkome bijdrage aan zijn. Wat ik ook belangrijk vind, is dat groen breed wordt opgevat. Ik denk dat we over vier jaar met groene daken en dat soort nieuwe fenomenen ook het water met het groen verbinden. Groen gaat dan niet meer alleen over bomen of parken, maar ook over een duurzame manier van omgaan met onze omgeving.

Ede ligt op de zuidwestflank van de Veluwe in de provincie Gelderland. Ede grenst in het westen aan Veenendaal en Rhenen, in het noorden aan Barneveld en in het zuiden aan Wageningen. De gemeente Ede beslaat een oppervlakte van 318 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 107.500 inwoners. Behalve de stad Ede omvat de gemeente de kernen Bennekom, De Klomp, Deelen, Ederveen, Harskamp, Hoenderloo (deels), Lunteren, Otterlo en Wekerom. Ede werkt in het WERV samen met de buurgemeenten Wageningen, Rhenen en Veenendaal.

Eindhoven

Eindhoven ligt in het zuidoosten van de provincie Noord-Brabant. Eindhoven grenst in het westen aan Oirschot en Veldhoven, in het noorden aan Best en Breughel, in het oosten aan Helmond en in het zuiden aan Valkenswaard. De gemeente Eindhoven beslaat een oppervlakte van 89 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 213.911 inwoners. Eindhoven maakt samen met de vier andere grote Brabantse steden deel uit van het stedelijk netwerk Brabantstad. Daarnaast maakt de gemeente deel uit van het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven dat 21 gemeenten omvat met bijna driekwart miljoen inwoners.

‘Groen was deze periode echt van en voor alle Eindhovenaren’

Mary Fiers, wethouder gemeente Eindhoven

28/29

Wat waren de ambities?

De hoofddoelstelling is, simpel gezegd: Eindhoven en omgeving groen houden en op sommige plekken nog groener maken. Dan praat je uiteraard over de stadsparken en de buitengebieden, waar recreatie en natuur hand in hand gaan. Maar ook over de woongebieden, de wegen en de binnenstad, waar groen zorgt voor een warmere sfeer en de betere luchtkwaliteit. Daarnaast wil dit college ook graag bereiken dat de inwoners en de buitenwacht zich beter bewust zijn van de enorme groene rijkdom van Eindhoven. We zijn een van de groenste steden van het land, dat mag best eens gezegd worden.

Wat is er gerealiseerd?

Groen is in deze periode allereerst samen met bewoners opgepakt. Ze werden actief betrokken bij het stedelijk groen met ontwerp- en fotowedstrijden. In het kader van het 777-jarig bestaan van de stad zijn er 777 bomen uitgedeeld aan bewoners, om deze zichtbaar in hun tuin te plaatsen. Kortom: groen was in deze periode echt van en voor alle Eindhovenaren.

Met wie werkt u samen?

We werken samen met een groot aantal partijen. Het Trefpunt Groen is overkoepelend orgaan van alle groen- en milieugroeperingen en ook enkele buurt- en wijkorganisaties in Eindhoven. Daarnaast werken we samen met bewonersorganisaties, lokale ondernemers, Stichting Stadsbomen Eindhoven, Samenwerkingsverband Regio Eindhoven, de provincie, buurgemeenten, de Regionale Milieudienst en Waterschap De Dommel.

Waarop bent u trots?

Door de groene identiteit van de stad te benadrukken, merk je dat mensen zich meer en meer bewust worden van al het groen om hen heen. Dat kweekt tevredenheid en trots. Ik heb al vele signalen mogen ontvangen van mensen dat zij het fijn en groen wonen vinden in onze stad. Dat zou kunnen betekenen dat de inzet van de gemeente op het vergroten van het groenbewustzijn goed heeft gewerkt. In 2010 doen we als

stad zelfs mee in de landelijke competitie Entente Florale om tot groenste stad van Nederland te worden verkozen. Daarnaast ben ik erg trots op de vergroening van ons beleid voor onkruidbestrijding. In Eindhoven wordt geen gif gebruikt om onkruid te voorkomen. Hier wordt onkruid weggebrand, -geborsteld of -gespoten. Dat brengt wat extra werk met zich mee en je zult af en toe mensen moeten uitleggen dat onkruid eerst moet groeien voordat je het kunt weghalen, maar het levert op lange termijn een schoner milieu op. Het feit dat we dit kunnen doen heeft alles te maken met draagvlak in de stad.

Wat ging minder goed?

De groene kwaliteit van de binnenstad moet beter. Voor een aantal ambities in de binnenstad zijn we afhankelijk van de bereidheid van andere partijen. Bij het realiseren van een grote groene gevel in de binnenstad is de gemeente bijvoorbeeld afhankelijk van de eigenaar van een pand. Het bleek in deze periode niet mogelijk om iemand te vinden die hieraan mee wilde werken. Daarnaast gaat het gebied rondom het station de komende jaren op de schop. We moeten dus ook daar even wachten voordat we een groene impuls kunnen realiseren.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar krijgt onze stad op het gebied van groen een hoge waardering van bewoners. We meten jaarlijks de tevredenheid over onder meer groen, en over vier jaar blinkt wat mij betreft Eindhoven van groene trots.

Emmen

‘De inbreng van de bewoners heeft steeds als basis gediend voor de aanpak’

Jenne Holman, wethouder gemeente Emmen

Emmen ligt in het zuidoosten van de provincie Drenthe. Emmen grenst in het oosten aan Duitsland, in het noorden aan Borger en Stadskanaal en in het zuiden aan Schoonebeek en Coevorden. Ten oosten van de stad liggen het hoogveenreservaat Bargerveen en de historische veenkolonien. De gemeente Emmen beslaat een oppervlakte van 350 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 109.472 inwoners. Behalve de stad Emmen omvat de gemeente de kernen Barger-Compascuum, Emmer-Compascuum, Erica, Klazienaveen, Nieuw Amsterdam, Nieuw Dordrecht, Nieuw-Weerdinge, Nieuw-Amsterdam, Nieuw-Dordrecht, Nieuw-Schoonebeek, Schoonebeek Weiteveen, Zwartemeer en Roswinkel en veel buurtschappen.

Wat waren de ambities?

Groen past heel goed bij de ambitie van Emmen om een complete stad te realiseren waar vitaliteit, levendigheid, creativiteit en uitdaging een centrale rol spelen. Dit gebeurt in het kader van het grotestedenbeleid met als doel een zo goed mogelijk woonmilieu voor de inwoners te krijgen. Een gemeente dus waar het goed wonen, werken en recreëren is.

Wat is er gerealiseerd?

In het kader van het programma Groen In en Om de Stad van het ministerie van LNV zijn in Emmen een aantal nieuwe projecten gerealiseerd, maar er heeft ook herstructurering plaats gevonden. Met de uitgevoerde projecten is geprobeerd om het groen geografisch evenwichtig te verdelen over de gemeente. Bij een groot aantal gerealiseerde projecten speelt het gebruik van de directe woonomgeving een centrale rol. De inbreng van de bewoners heeft steeds als basis gediend voor de aanpak. Dat is succesvol gebleken omdat de bewoners uiteindelijk tevreden zijn met het resultaat.

Met wie werkt u samen?

Bij het gemeentebestuur staat een goede relatie met de inwoners centraal. Dit wordt bereikt via een vraag- en klantgerichte manier van werken en door veel samen te werken met erkende overlegpartners zoals de dorps- en wijkorganen. Zo worden projecten altijd gezamenlijk uitgewerkt. Bij het opstellen van het programma van eisen van de verschillende projecten is de inbreng van de bewoners leidend geweest. Mede op basis hiervan is de gemeente aan de slag gegaan met de uitwerking van de plannen. Naast de erkende overlegpartners en de bewoners spelen ook de woningbouwcorporaties een rol in het proces. Bij de herinrichting van het bedrijventerrein heeft ook het bedrijfsleven zijn inbreng kunnen hebben. Bij de projecten die in de stadsrandzone zijn uitgevoerd is ook de Dienst Landelijk Gebied een belangrijke partner geweest.

Waarop bent u trots?

Met het beschikbare budget voor beheer en onderhoud is de gemeente in staat geweest het stedelijk groen in en om de stad kwalitatief hoogstaand en gebruiksvriendelijk te maken, en dat zo te houden. Dat vind ik heel wat voor een stad met zoveel groen binnen de gemeentegrenzen. Emmen heeft een oppervlakte van meer dan 35 duizend hectare met naast de stedelijke kern van Emmen nog vijftien dorpen. Bij elkaar ruim 108 duizend inwoners. Aan stedelijk groen beheert de gemeente zo’n 850 hectare, terwijl de gemeente 1150 hectare bos, landschappelijk groen en natuurgebieden in eigendom heeft.

Wat ging minder goed?

Je wilt altijd nog wel meer bereiken, maar er is sprake van bescheiden middelen.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Het is niet aan mij om daar uitspraken over te doen, maar aan mijn opvolgers.

‘Vooral de stadsrandzone zien we als een belangrijke schakel tussen het groen in de stad en het buitengebied’

Jelmer van der Zee, wethouder gemeente Enschede

Enschede

Wat waren de ambities?

Groen is het visitekaartje van Enschede. Het groen in onze stad willen we verder ontwikkelen door kansen te bieden aan verschillende groepen gebruikers. Dit vraagt om een bewust omgaan met ruimte en groen. In ons collegeprogramma hebben we nadrukkelijk aandacht besteed aan de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, zowel in de stad als in het buitengebied. Vooral de stadsrandzone zien we als een belangrijke schakel tussen het groen in de stad en het buitengebied. We willen gebieden beter toegankelijk maken en investeren in de parken en de stadsrandzone, we brengen fysieke verbindingen tot stand tussen groene gebieden, en zorgen ervoor dat er steeds meer te beleven is. We willen bereiken dat de bewoners van onze stad prettig wonen en leven in een goed onderhouden wijk met veel groen en daarbij zo weinig mogelijk overlast ondervinden van bijvoorbeeld zwerfafval. Groen is niet alleen beeldbepalend, het geeft de stad, de buurt en de straat een eigen karakter. Groen is belangrijk voor het thuisgevoel.

Wat is er gerealiseerd?

Door slim om te gaan met een relatief gering budget hebben we het groen in onze stad goed kunnen onderhouden. Zo liggen onze parken er prachtig bij, zijn de speelvoorzieningen veilig, is het straatmeubilair goed onderhouden en ligt er weinig zwerfafval. Voor onze krachtwijk Velve Lindenhof zijn gelden beschikbaar om in die wijk een groene ambitie te realiseren, en dat is belangrijk. Wel blijkt het steeds lastiger te worden om dit te doen met het beschikbare budget. Voor het buitengebied hebben we de mogelijkheden in kaart gebracht en richtlijnen voor ontwikkelingen benoemd in de Gids Buitenkans. Die dient nu als toetssteen voor de beleidsmatige keuzes. In de nieuwe Enschedese ruimtelijke structuurvisie staat dat we meer kwaliteit en beleving van ons buitengebied willen door landinrichting en een gezonde landbouw, groene en blauwe diensten en meer mogelijkheden voor dagrecreatie en leisure. Veel is al gerealiseerd. Denk aan de stadsrandzone bij het Brunink in het zuiden, het Rondje Enschede als recreatieve route voor wande-

laars, fietsers en scootmobielen en de pilot voor groene en blauwe diensten in de regio Tweekelo/Boekelo.

Met wie werkt u samen?

We trekken vaak samen op met organisaties die direct of indirect betrokken zijn, belanghebbenden, kennisinstellingen en vertegenwoordigende organen. Een belangrijke koepelorganisatie is het Groenberaad, een gesprekspartner waarin veel afzonderlijke groeperingen verenigd zijn.

Waarop bent u trots?

Ik ben trots op wat we in Enschede al hebben, de bestaande groene structuren zijn echt uniek. We zijn erin geslaagd deze te behouden en werken eraan om ze verder te versterken, vooral door de stadsrandzone aantrekkelijker te maken en verbindingen tussen het groen in de stad en het buitengebied mogelijk te maken. We streven ernaar dat Enschedeërs de groene gebieden in de stad als poorten voor het buitengebied kunnen gebruiken. We brengen zo als het ware het groen de stad in, en we maken het interessante buitengebied beter toegankelijk.

Wat ging minder goed?

De middelen zijn niet altijd toereikend om al onze ambities te realiseren. Zo kennen we enkele stadsrandprojecten die wat minder voortvarend kunnen worden gerealiseerd dan we wel zouden willen.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar is onze stad op het gebied van groen een veelzijdige en interessante stad met een lokale groene hoofdstructuur die ecologische verbindingen koppelt aan recreatieve kwaliteiten.

Enschede ligt in de uiterste oosthoek van regio Twente in de provincie Overijssel. Enschede grenst in het oosten aan Losser en het Duitse Gronau, in het noorden aan Oldenzaal en in het westen aan Hengelo. De gemeente Enschede beslaat een oppervlakte van 141 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 157.325 inwoners. De gemeente maakt deel uit van Regio Twente, de grensoverschrijdende EURegio Enschede-Gronau, Netwerkstad Twente (Hengelo, Borne en Almelo) en de stedendriehoek MONT (Münster, Osnabrück, Netwerkstad Twente).

'De essentie is dat groen een veel belangrijker thema is in beleid en afweging'

Groningen

Jannie Visscher, wethouder gemeente Groningen

Groningen is letterlijk het centrum van de provincie Groningen. Groningen grenst in het zuiden aan Haren en Paterswolde, in het oosten aan Hoogezand-Sappemeer, in het noorden aan Bedum en Winsum en in het westen aan Zuidhorn en Leek. De gemeente Groningen beslaat een oppervlakte van 83 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 187.623 inwoners. Groningen is het regionale centrum van de provincie. De gemeente maakt samen met elf andere gemeenten en de provincies Groningen en Drenthe deel uit van de Regiovisie Groningen-Assen.

Wat waren de ambities?

We waren van plan om een groenvisie op te zetten, en die is er sinds 2008 met de groenstructuurvisie Groene Pepers. Daarin hebben we de planologische bescherming voor groen geregeld. Er is bijvoorbeeld vastgelegd dat de stedelijke groenstructuur beschermd is. We hadden ook een heel behoorlijke ambitie om met ecologisch beheer te werken. En in de binnenstad hebben we bomen gepoot. We hebben ook in het bomenkapbeleid vastgesteld dat je bomen in principe niet kapt. Dat is alleen onder bepaalde voorwaarden mogelijk.

Wat is er gerealiseerd?

De essentie is dat groen een veel belangrijker thema is in beleid en afweging. In het verleden werden er wel plannen gemaakt, waarbij pas over groen werd gesproken als over alle andere zaken in hoofdlijnen al afspraken waren gemaakt. Groen was toen bij wijze van spreken de laatste steen. Dat is veranderd. Daar hebben we aan gewerkt door mensen van bijvoorbeeld ons eigen ingenieursbureau te scholen, zodat ze ook kunnen werken met zoiets als de Flora- en faunawet. De interne werkwijze is ook aangepast. Daarnaast was de gemeente aan het begin van de collegeperiode not on speaking terms met de natuur- en milieuorganisaties, maar dat hebben we snel rechtgezet. Er is dus best veel gebeurd.

Met wie werkt u samen?

Met de Milieufederatie hebben we een leuk project, Eetbare stad, dat ervoor zorgt dat er eetbare dingen in de stad komen. Zo heb ik op een boomplantdag twee jaar geleden appelbomen geplant. Ik kwam onlangs een buurtbewoner tegen en die vertelde me dat hij er een heerlijke appeltaart van had gebakken. Dat is ook een manier om mensen bij het groen te betrekken. Daarom doen we ook veel aan natuur- en milieueducatie. We willen dat mensen veel meer naar buiten gaan. En we halen de natuur binnen de stad met bijvoorbeeld de kudde schapen die we gebruiken voor het ecologisch beheer.

Waarop bent u trots?

Wat ik vooral belangrijk vind, is dat we het aantal hectare ecologisch beheer enorm hebben uitgebreid. Daarnaast hebben we een aantal fysieke barrières weten op te heffen. Zo is er over de A7 een faunapassage. Ik ben ook trots op het doelsoortenbeleid. Voor kerngebieden in de stedelijke groenstructuur zijn doelsoorten aangewezen en we gaan het groen daar ook op inrichten.

Wat ging minder goed?

In de finetuning van het ecologisch beheer ging het wel eens mis. Ik was nog maar net wethouder toen er een maaiboot in het broedseizoen door een vogelgebied heen ging. En er werd ook in ecologisch beheerde plantsoenen hout versnipperd en weer teruggegooid. Soms ging het ook mis omdat we het naar de bewoners niet goed hadden gecommuniceerd.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Ik hoop dat we dit beleid gaan doorzetten. Je ziet dat er veel steun voor is. Het groenbeleid is raadsbreed gedragen, en in de verkiezingsprogramma's is nu veel aandacht voor groen en ecologie.

‘We willen de inwoners en de bedrijven van Haarlem bij het groen in de wijk betrekken’

Maarten Divendal, wethouder gemeente Haarlem

Haarlem

Wat waren de ambities?

In het collegeprogramma kozen we ervoor om meer groen te realiseren in vooral de meer versteende buurten. Ook moest het bestaande groen beter worden onderhouden en toegankelijker zijn. En verdwijnt er groen, dan moet er in dezelfde buurt op een andere plaats nieuw groen terugkomen. De waardevolle natuurgebieden aan de randen van de stad en stadsparken blijven beschermd.

Wat is er gerealiseerd?

Het burgerinitiatief van januari 2007 heeft ervoor gezorgd dat groen in Haarlem maatschappelijk op de kaart is gezet. Door het opstellen van het Groenstructuurplan hebben we ervoor gezorgd dat het belang van groen integraal met alle beleidsterreinen wordt meegewogen. Dit is een trendbreuk met het verleden waarbij bebouwing – rood en grijs – vrijwel automatisch ten koste ging van groen in de stad. Zo zal in de nabije toekomst bij verdichting van de woningbouw in de stad het groen nadrukkelijker gespaard worden, en zullen we ook op creatieve wijze nieuw groen creëren.

Met wie werkt u samen?

In het collegeprogramma kozen we voor een wijk-aanpak. Daarin combineren we de activiteiten van verschillende disciplines die voor die leefbaarheid zorg dragen, zoals gemeente, politie, welzijnswerk, corporaties, bewonersorganisaties en bedrijfsleven. We willen de inwoners en de bedrijven van Haarlem bij het groen in de wijk betrekken, want een leefbare stad is ook een verantwoordelijkheid van mensen en organisaties in de stad. Deze wijkaanpak is uitgewerkt in wijkcontracten die in deze collegeperiode voor tien wijken zijn afgesloten. Gemeente, partners en bewoners hebben hier een rol in en participeren actief rond een aantal veelal concrete onderwerpen met als doel om in de wijk een prettig leefbaar klimaat te bewerkstelligen. De resultaten van deze aanpak zijn positief. We merken dat door de wijkaanpak de inspanningen van de verschillende partijen elkaar versterken.

Waarop bent u trots?

Ik ben vooral trots op de inhaalslag van het achterstallige groenonderhoud en het mooie resultaat van het renoveren van parken, zoals het Engelandpark. Daarnaast ben ik zeer tevreden dat in de afgelopen jaren belangrijke plannen zijn vastgelegd, zoals het Groenstructuurplan 2020, de monumentale bomennota en het bomenbeleidsplan. Bovendien is het speelruimteplan geactualiseerd.

Wat ging minder goed?

We hadden ambitieuze plannen voor het inlopen van het achterstallig onderhoud, maar daar kregen we te maken met een capaciteitsprobleem. Door de inzet van extra tijdelijk personeel te combineren met een slimme planning is hier evengoed een grote inhaalslag gemaakt.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar is onze stad op het gebied van groen een kwalitatief aantrekkelijke gemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is. Haarlem scoort in landelijke peilingen nu al hoog als het gaat om de waardering voor wonen en recreëren. In de toekomst willen we de aantrekkelijkheid van die groene rand goed op de kaart zetten.

Haarlem ligt aan de Spaarne in de regio Kennemerland in de provincie Noord-Holland. Haarlem grenst in het noorden aan Velsen en Beverwijk, in het westen aan Bloemendaal, in het noordoosten aan Spaarnwoude en in het zuiden aan Heemstede en Haarlemmermeer. De gemeente Haarlem beslaat een oppervlakte van 32 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 149.515 inwoners. Behalve de stad Haarlem omvat de gemeente de kern van Spaarndam. De gemeente ligt in de samenwerkingsregio Kennemerland en maakt deel uit van de Metropoolregio Amsterdam.

‘Ook bij de realisatie van bedrijventerreinen speelt groen een belangrijke rol’

Michel Bezuijen, wethouder gemeente Haarlemmermeer

Wat waren de ambities?

Onze gemeente heeft een andere opgave dan de grote steden. Haarlemmermeer is een verzameling van kernen die sterk verstedelijkt. Daarom wil het huidige college een inhaalslag maken met groen, waardoor rood, groen en blauw beter met elkaar in balans worden gebracht. We hebben niet alleen flink beleid gemaakt, maar dit ook al deels uitgevoerd. Met het programma Haarlemmermeer Groen willen we de komende periode 1600 hectare recreatiegroen gaan aanleggen in Haarlemmermeer. In de nota Groen & Recreatie hebben we het beleid rondom groen geformuleerd. De drie speerpunten zijn: meer differentiatie in de groengebieden, verbeteren van de verbindingen tussen de gebieden en de aanleg van Park 21, een groot recreatiegebied tussen Hoofddorp en Nieuw-Vennep.

Wat is er gerealiseerd?

De uitvoering van het programma Haarlemmermeer Groen is in volle gang. De groengebieden Vennepervhout, Zwaansbroek en de Boseilanden zijn aangelegd. Rond Schiphol wordt gewerkt aan het Groene Carré, en in het noorden van Haarlemmermeer zijn verschillende parken en groengebieden in ontwikkeling. Tegelijkertijd zijn er flinke stappen gezet in de totstandkoming van Park 21 dat door het rijk is aangewezen als een Mooi Nederland-project. Groen is inmiddels goed verankerd in de meeste projecten. Bij de nieuwe inrichting van de westflank van Haarlemmermeer krijgen groen, water en woningbouw een even sterke invulling. Ook bij de realisatie van bedrijventerreinen speelt groen een belangrijke rol. Voor het groen binnen de kernen is een BeheerKwaliteitPlan opgesteld. Ook zijn er ‘adoptierotondes’ aangelegd, waarbij bedrijven een rotonde adopteren en zorgen voor de groene inrichting van de middencirkel.

Met wie werkt u samen?

Voor de uitvoering van het programma Haarlemmermeer Groen is het communicatieconcept Toer Natuur ontwikkeld, waarmee de inwoners op de hoogte gehouden én betrokken worden bij de ontwikkeling van

het groen. Ook met dorps- en wijkraden, agrariërs en gebruikers van nieuwe gebieden hebben we intensief contact. Een voorbeeld hiervan is Park Zwanenburg, waar de speelvoorzieningen door de jeugd zelf zijn bedacht. Het ontwerp, de aanleg en financiering van groengebieden gebeurt in samenwerking met onder andere Schiphol, de provincie Noord-Holland, Dienst Landelijk Gebied, het ministerie van LNV en het Hoogheemraadschap.

Waarop bent u trots?

Bijzonder trots ben ik op de voortgang van Park 21. In relatief korte tijd hebben we met elkaar een heel mooi concept neergezet, dat op termijn zeker een publiekstrekker voor Haarlemmermeer en de regio zal worden. Ook zijn er een aantal mijlpalen geweest vanuit het programma Haarlemmermeer Groen: de opening van de gebieden Vennepervhout en Boseilanden en de start van de aanleg van Park Zwanenburg. Aan de noordrand van de Toolenburgse plas is besloten in plaats van woningbouw een hoogwaardig parkgebied te realiseren.

Wat ging minder goed?

Spelbreker bij het ontwerp en de aanleg van nieuw groen is de soms moeizame grondverwerving. Doordat niet alle gronden tijdig in het bezit van de gemeente zijn, kunnen groengebieden niet altijd in hun geheel worden aangelegd. Op de gronden die wel in bezit zijn gaan we uiteraard volop door met de aanleg van de gebieden. Zodra het kan, worden de gebieden wel opengesteld voor de recreant.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar is de leefomgeving van Haarlemmermeer zo aantrekkelijk dat dit een belangrijke reden is voor mensen om hier te willen wonen. De bewoners van Haarlemmermeer – dan ruim 150 duizend – kunnen dicht bij huis recreëren in gebieden die goed met elkaar verbonden zijn. Ook is de totstandkoming van Park 21 dan zichtbaar door de eerste parkachtige invulling van verschillende kavels en de ingebruikname van de eerste voorzieningen.

Haarlemmermeer

Haarlemmermeer is een gemeente van 26 dorpen en kernen in de provincie Noord-Holland. Haarlemmermeer grenst in het noordwesten aan Heemstede, in het zuidoosten aan Aalsmeer en in het oosten aan Amstelveen. In het noordoosten van de gemeente ligt luchthaven Schiphol. De gemeente Haarlemmermeer beslaat een oppervlakte van 185 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 142.714 inwoners. Haarlemmermeer heeft als hoofdplaats Hoofddorp, en omvat kernen als Badhoevedorp, Nieuw-Vennep, Vijfhuizen en Abbenes.

Heerlen

‘De gemeente Heerlen heeft in de afgelopen periode verschillende van haar pareltjes tot een ketting geregen’

Lex Smeets, wethouder gemeente Heerlen

Heerlen ligt in de oostelijke mijnstreek in de provincie Limburg. Heerlen grenst in het oosten aan Kerkrade, in het zuiden aan Simpelveld en het Duitse Aken, in het noorden aan Brunssum en in het westen aan Nuth. De gemeente Heerlen beslaat een oppervlakte van 45 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 89.287 inwoners. De gemeente vormt met de zes regionale gemeenten de plusregio Parkstad Limburg, onderhoudt met Maastricht en Sittard-Geleen het samenwerkingsverband Tripool Zuid-Limburg en maakt deel uit van het grensoverschrijdende samenwerkingsverband Euregio Maas-Rijn.

Wat waren de ambities?

In het coalitieakkoord uit 2006 staat dat een groene omgeving met voldoende recreatieve voorzieningen, zoals speeltuinen en trapveldjes, bij woningbouw van groot belang is. Nieuwbouw in groengebieden wordt niet voorgestaan, maar moet worden geconcentreerd in bestaande buurten en het centrum van Heerlen, ook vanwege de bevolkingskrimp waarmee Heerlen te maken heeft. Heerlen beschikt over veel groen, maar de ontsluiting ofwel de bereikbaarheid van het groen zou volgens het coalitieakkoord beter moeten. Verder maakte de coalitie zich in 2006 zorgen over de vervuiling en de verloedering van groengebieden en sprak de wens uit om deze problematiek aan te pakken in samenwerking met particuliere eigenaren en natuurbeherende instanties.

Wat is er gerealiseerd?

De gemeente Heerlen heeft in de afgelopen periode verschillende van haar pareltjes tot een ketting geregen. Grote groengebieden, zoals de Natura 2000-gebieden Brunssummerheide en Geleenbeekdal, zijn via Heerlense hoofdgroenstructuren met elkaar verbonden. Verder maakt de gemeente werk van het ontkluizen en renatureren van de beken, zoals de Caumerbeek. Daarnaast willen we in onze krachtwijk MSP (samengesteld uit de buurten Meezenbroek, Schaesbergerveld en Paleming) de verstening verzachten door het groen naar binnen te halen. Daartoe realiseert gemeente Heerlen in MSP een aantal zogeheten Pocket Parks. Op verschillende plekken in de wijk worden thematische parkjes ingericht, waar de mensen uit de wijk elkaar kunnen ontmoeten in een groene omgeving.

Met wie werkt u samen?

Partners zijn in de eerste plaats de burgers zelf, al dan niet georganiseerd in een buurt- of wijkvereniging. Een goed voorbeeld daarvan is de bemoeienis die wijkbewoners van de krachtwijk MSP hebben gehad met de inrichting van de Pocket Parks. Verder vindt intensieve samenwerking plaats met onder meer woningcorpora

ties, ondernemers, andere overheden zoals het Waterschap Roer en Overmaas, lokale natuur- en milieuorganisaties en Vereniging Natuurmonumenten.

Waarop bent u trots?

Ik ben zeer trots op de Pocket Parks. De integrale en interactieve wijze waarop deze worden gerealiseerd is erg bijzonder. Verder heeft gemeente Heerlen natuurlijk groen hoog in het vaandel staan: grazende schapen dragen hun steentje bij aan het groenbeheer in de stad en in mijn eigen achtertuin kreeg ik onlangs bezoek van een ijsvogel.

Wat ging minder goed?

Het genereren van voldoende financiële middelen voor stedelijke groenprojecten blijft een lastige klus. Gemeente Heerlen heeft nu en de komende jaren te maken met een bevolkingsafname. Dit zorgt enerzijds voor kansen voor het groen, omdat door sloop van woningen meer ruimte vrijkomt ten gunste van het groenareaal van de gemeente. Anderzijds zorgt dit extra groen voor hogere kosten, terwijl daar geen extra budget tegenover staat.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar is onze stad op het gebied van groen geen lappendeken meer van groene en bebouwingsvlekken, maar één samenhangend ecologisch gebied met daarin woonwijken omgeven door groene lopers.

Helmond

‘Het gebruiksgroen is nu meer leidend en daar profiteren natuur en mensen van’

Frans Stienen, wethouder gemeente Helmond

Wat waren de ambities?

Het thema van het collegeprogramma is ‘sociaal en betrokken’. Dat vertelt niet echt een verhaal over groen, maar het woordje groen komt wel veel voor in het collegeprogramma. Groen speelt een belangrijke rol in hoe mensen leven in de stad. We willen zorgen voor een betere kwaliteit en een beter en gedifferentieerd aanbod van recreatieve en toeristische voorzieningen, een kwalitatief hoogstaand beheer van het openbaar groen en de zorg voor een duurzaam openbaar groen. Rondom de stad hebben we de ambitie om een groene mal te realiseren met grootschalige groengebieden. Het gebied tussen Eindhoven en Helmond is aangewezen als rijksbufferzone, ten oosten van de stad werken we in het project de Groene Peel aan een majeur traject met water en natuurlijke recreatie, en boven Helmond werken we met de gebiedsvisie Croy om vrijkomende landbouwpercelen terug te geven aan de natuur.

Wat is er gerealiseerd?

Het gebruiksgroen is in Helmond nu meer leidend. Vroeger had je parkjes en perkjes waar niemand in mocht, nu proberen we toch steeds meer een relatie te realiseren tussen de natuur en de mensen in de stad, op zo’n manier dat zowel de natuur als de mensen daarvan profiteren.

Met wie werkt u samen?

We werken samen met de negen woningcorporaties in de stad, het waterschap, marktpartijen, wijkraden, belangenorganisaties van middenstanders, natuurbeschermers en agrariërs, de provincie en de vier andere grote Brabantse steden. We hebben veel overleg en organiseren regelmatig klankbordvergaderingen. Je merkt zelf als bestuurder dat je het soms denkt te weten, maar dat iemand uit een belangenorganisatie je laat zien dat het ook anders kan.

Waarop bent u trots?

De kasteeltuin is een prachtig voorbeeld van een heel geraffineerde ontwikkeling. Van oudsher lag het kasteel in een druk centrum met veel bedrijvigheid van

industrie en handel. Daarvoor hebben we woningen in de plaats gezet. Het kasteel was eerst ingetoomd in steen en houtwallen, nu heeft het een open en groen karakter gekregen. Daardoor komt de schoonheid van het kasteel veel meer naar voren. Die toegevoegde waarde maakt duidelijk dat investeren in groen veel kan opleveren.

Wat ging minder goed?

Er gaat niets mis, maar ik zie wel problemen aankomen op de middellange en lange termijn. Bij de regionale groenprojecten kun je bijvoorbeeld prachtige visies hebben, maar de financiering blijft een heikel punt. Het rijk wil een rijksbufferzone tussen Helmond en Eindhoven, maar als er 150 hectare bos aangekocht moet worden, is het maar de vraag wie dat betaalt en wie dat onderhoudt. Een ander probleem is het realiseren van water en groen door de stad. Daarvoor moet je woningen weghalen, en dan loop je tegen allerlei emotionele processen aan.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Ik hoop dat we in de volgende collegeperiode ook stappen kunnen zetten in de uitvoeringsfase, wetende dat mensen steeds kritischer en mondiger zijn. Dat betekent dat je aan de voorkant veel moet praten om in latere fases van een project niet alsnog de mensen tegen je te krijgen.

Helmond is de op vier na grootste stad van de provincie Noord-Brabant. Helmond grenst in het noorden aan Aarle-Rixtel, in het oosten aan Deurne, in het westen aan Nuenen en in het zuiden aan Someren. De gemeente Helmond beslaat een oppervlakte van 54 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 88.318 inwoners. Behalve de stad Helmond omvat de gemeente de kernen Stiphout, Mierlo-Hout en Brouwhuis. Helmond maakt samen met de vier andere grote Brabantse steden deel uit van het stedelijk netwerk Brabantstad.

Hengelo

Hengelo ligt in de regio Twente in de provincie Overijssel. Hengelo grenst in het oosten aan Enschede en Oldenzaal, in het noorden aan Borne, in het westen aan Delden en in het zuiden aan Twekkelo. De gemeente Hengelo beslaat een oppervlakte van 62 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 80.871 inwoners. Behalve de stad Hengelo omvat de gemeente de kernen Beckum en Oele en het buurtschap Woolde. De gemeente Hengelo maakt deel uit van het kaderwetgebied Regio Twente.

‘Groen zal nadrukkelijk op de kaart worden gezet, ook met het oog op de klimaatverandering’

Guido Weber, wethouder gemeente Hengelo

Wat waren de ambities?

Om in Hengelo de kwaliteit van wonen en werken in het groen te behouden, zal volgens het collegeprogramma in het stedelijk gebied concentratie moeten plaatsvinden van wonen en werken. Dat betekent compacter bouwen dan tot nu toe het geval is, en dat qua groen wordt ingezet op de contouren van de stad en de relatie met het platteland. Zo moet er tussen Hengelo en Enschede een ecologische verbindingszone komen die ook geschikt is voor waterberging.

Wat is er gerealiseerd?

De gemeente heeft veel gedaan aan het groen. Daarmee geven we een signaal dat groen voor iedereen bereikbaar en beleefbaar moet zijn. Hierin past de invoer van het Instrument Beheer Openbare Ruimte als systematiek om de beeldkwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Met een speciale schouwtraining zijn ruim negentig Hengelose inwoners opgeleid tot schouwer. Zij beoordelen in hoeverre de openbare ruimte voldoet aan het afgesproken beheerniveau. Hiermee leveren ook bewoners een bijdrage om het kwaliteitsbeeld van groen te waarborgen. Een ander project dat daaraan bijdraagt, is de publicatie van een serie natuurfolders onder de naam 'Een groene stad maak je samen', waarmee we laten zien wat we doen op het gebied van groen. Ook staan daarin tips voor bewoners om hun eigen woonomgeving natuurlijker te maken. Daarnaast waren er nog de omvormingen in de wijk Hasseler Es, de versterking van de groene laanstructuren langs radialen en ringwegen, de aanleg en het herstel van parken, de projecten Verkoop Snippergroen Woolde en Hasseler Es, de aanleg van paddenvoorzieningen en een natuurspeelplaats, het ecologische ontwerpen en tot slot de afname van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen.

Met wie werkt u samen?

Er vindt structureel, formeel en informeel overleg plaats met een keur aan partners. Dit gaat van professionele partners tot bewoners en bewonersverenigingen.

Waarop bent u trots?

De waardering voor het groen is de laatste jaren gestegen, blijkt uit een gemeentelijke enquête onder bewoners. Alle inspanningen die hierboven zijn genoemd, hebben hiertoe bijgedragen. Een resultaat om trots op te zijn. Als er toch één resultaat uitgelicht moet worden, dan noem ik de reconstructie van het Prins Bernhard Plantsoen. Het park had de laatste jaren weinig uitstraling, maar is nu een prachtig park geworden. De vijver is helemaal opgeknapt, er zijn speeltoestellen geplaatst en het nieuwe paviljoen De Ontmoeting is vol in bedrijf.

Wat ging minder goed?

Ondanks dat er veel is gebeurd, is ook een aantal projecten niet of niet goed van de grond gekomen. Denk hierbij aan de realisatie van groene wiggen en stadsranden, het Weusthagpark. En het Gemeentelijk Groenplan 2006-2010 is een abstract plan waaraan geen budgetten zijn gekoppeld. Bij de uitvoering van projecten wordt vaak aangehaakt bij andere budgetten, waardoor het moeilijk wordt om het initiatief te houden. In het nieuw op te stellen Gemeentelijk Groenplan wordt geprobeerd om dit anders te regelen.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar is onze stad een vitale, complete en kwalitatief groene stad, waarin ruimte is om groen te bewegen, te spelen, te recreëren en te ontspannen. Groen zal nadrukkelijk op de kaart worden gezet, ook met het oog op de klimaatverandering. Mede daardoor zal er ook meer geïnvesteerd worden in het groen. Op de lange termijn levert dit alleen maar voordelen op. Door middel van een nog op te stellen groenagenda gaan wij onze groenambities verder vormgeven en kenbaar maken. De groenagenda wordt een gedragen bestuurlijk en ambtelijk stuk met alle ontwikkelingen op het gebied van groen met concrete investeringsplannen en actieplannen om de gewenste vitale, complete en kwalitatief groene stad te realiseren.

's-Hertogenbosch

's-Hertogenbosch is de hoofdstad van de provincie Noord-Brabant. 's-Hertogenbosch grenst in het westen aan Heusden, in het zuiden aan Vught, in het oosten aan Maasdonk en in het noorden aan Maasdriel. De gemeente 's-Hertogenbosch beslaat een oppervlakte van 91 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 139.629 inwoners. Behalve de stad 's-Hertogenbosch omvat de gemeente de kern Rosmalen. De gemeente maakt samen met de vier andere grote Brabantse steden deel uit van het stedelijk netwerk Brabantstad.

‘Het groen moet als het ware van de bewoners zelf worden’

Geert Snijders, wethouder gemeente 's-Hertogenbosch

Wat waren de ambities?

We richten ons rond het groen op twee zaken. Dat is De Groene Delta en het stedelijk groenbeleid. De Groene Delta is een verzameling groengebieden in en rond de stad, waar we aandacht besteden aan natuur en water, cultuurhistorie en landschap en de functies recreatie, zorg en landbouw. Binnen het stedelijk groen staat de verbetering van de kwaliteit en het gebruik centraal. We richten ons vooral op parken en hebben recent een bomenplan opgesteld. Samen met bewoners en belanghebbenden zijn enkele parken recent heringericht.

Wat is er gerealiseerd?

Bij De Groene Delta ligt het accent op uitvoering. We geven heel concreet invulling aan de doelen vanuit zowel reconstructie landelijk gebied als vanuit het programma ‘Groen in en rond de stad’. Daar is veel te lang en heel veel over gepraat, maar er is te weinig gepresteerd. Wij vinden bij ieder project dat mensen trots op hun achtertuin moeten worden. Dat betekent dus ook dat je samen met de mensen de plannen moet gaan maken. Dat is nodig om op draagvlak te kunnen rekenen. Maar het gaat verder dan dat. Het groen moet als het ware van de bewoners zelf worden. Ze moeten zelf met nieuwe ideeën komen. In één gebied is een bewoner zelf de natuurbeheerder geworden. Deze aanpak hanteren we bij zowel De Groene Delta als in de uitvoering van het stedelijk groenbeleid.

Met wie werkt u samen?

Bij De Groene Delta hebben we een vorm van programmafinanciering afgesproken met alle partijen. Voor de periode 2008-2010 is een uitvoeringsprogramma opgesteld. Dat betekent dat we aan de voorkant zekerheid hebben over de beschikbaarheid van middelen. Dat gaan we voor 1 januari 2011 opleveren. Het systeem werkt. In toenemende mate zoeken we particulieren op, allerlei soorten ondernemers, grondeigenaren, bedrijven en zorginstellingen wordt gevraagd wat zij kunnen betekenen voor meer of beter groen. We boeken daar steeds meer resultaat in. Binnen het stedelijk groenbeleid wordt vooral op project-

niveau samengewerkt met bewoners, scholen, sportverenigingen en ondernemers.

46/47

Waarop bent u trots?

We zijn trots op de samenwerking tussen partijen in De Groene Delta. We zijn ook trots op de eigen gemeentelijke organisatie. Groen heeft daar een volwaardige plaats ingenomen bij grondzaken, financiën, communicatie en strategie. Binnen De Groene Delta zijn we enorm trots op de Diezemonding. Hier is een natuurpark van circa 250 hectare in ontwikkeling geheel buiten de EHS. Binnen het stedelijk groen is de aanpak en uiteindelijke herinrichting van parken waar ik trots op ben. Een mooi voorbeeld is het Park Oosterplas. Daar is vanuit een veelzijdig gebruik vanuit sport, recreatie en natuur gekomen tot herinrichting van het park. Bijzonder is daar de recent opgeleverde natuurspeelplaats. Het plan is samen met de buurt gemaakt.

Wat ging minder goed?

Tijd en capaciteit zijn de meest belemmerende factoren op dit moment.

Hoe ziet de toekomst er uit?

In De Groene Delta willen we doorgaan op de ingeslagen weg. In het stedelijk gebied moeten we ons nog meer gaan richten op de vele kansen voor een beter gebruik van al het groen in de wijken. Nog meer betrokkenheid van private partijen bij De Groene Delta is ook een wens. Dat is overigens al wel in gang gezet in de richting van bijvoorbeeld zorginstellingen, landbouw en andere ondernemers. En wat het onderwijs betreft liggen er nog veel meer kansen. We zijn al wel bezig met zogenaamde Groene Deltascholen, gericht op basisscholen, maar ook naar het hoger onderwijs liggen er kansen voor meer betrokkenheid.

Leeuwarden

Leeuwarden ligt in het centrum van de provincie Friesland. Leeuwarden grenst in het noorden aan Stiens, in het westen aan Marssum, in het oosten aan Tytsjerk en in het zuiden aan Boarnsterhim. De gemeente Leeuwarden beslaat een oppervlakte van 84 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 94.160 inwoners. Behalve de stad Leeuwarden omvat de gemeente de kernen Goutum, Hempens, Lekkum, Miedum, Snakkerburen, Swichum, Teerns, Wirdum en Wytgaard. De stad is regionaal centrum en hoofdstad van de provincie Friesland.

‘Onze belangrijkste partners zijn de inwoners van de gemeente Leeuwarden’

Roel Sluiter en Isabelle Diks, wethouders gemeente Leeuwarden

Wat waren de ambities?

Sluiter: In het collegeprogramma willen we dat groen bijdraagt aan een prettig en mooi woon- en leefklimaat in en om de stad, zowel voor de inwoners als voor de bezoekers.

Diks: Ook wilden we zorgen voor voldoende onderhoud, voor compensatie van locaties waar groen dreigt te verdwijnen en voor een passende aankleding met groen. Zo wordt de leefomgeving een leefbeleving waar het goed wonen, werken en recreëren is. Dit doen we zoveel mogelijk in overleg en samenwerking met wijkpanels, dorpsbelangen en betrokken partijen in de openbare ruimte. Groen als inrichtingselement voor een fraaie en duurzame omgeving is ook terug te voeren in onze wijze van bedrijfsvoering zoals onkruidbestrijding zonder toepassing van bestrijdingsmiddelen.

Wat is er gerealiseerd?

Diks: Vorig jaar is de Groenkaart Leeuwarden vastgesteld, een visiedocument dat op hoofdlijnen inzicht geeft in de situatie van de groene openbare ruimte en waarin voorzetten worden gegeven voor verbetering van de groenstructuur en het realiseren van ontbrekende schakels. Hierbij is 112 duizend euro per jaar beschikbaar gesteld voor extra groen in de stad.

Sluiter: We streven ook naar een betere kwaliteit van het groen in de stad, en zetten in op een hogere kwaliteit van het beheer. In de binnenstad, de parken en de kantorenhak is besloten te streven naar een hoge kwaliteit groen, waar dit voor de overige gebieden een basiskwaliteit mag zijn. Was er enkele jaren terug nog sprake van een lage basiskwaliteit, nu wordt door een efficiëntere bedrijfsvoering voor de binnenstad en de parken een hoge kwaliteit gehaald. Groenreconstructies of herinrichtingen worden ook steeds planmatiger aangepakt. Door de wens voor een betere kwaliteit groen af te stemmen met wijkpanels en dorpsbelangen vindt soms een lang gekoesterde aanpassing van groenobjecten plaats. Zo is bijvoorbeeld in de wijk Aldlân het groen enorm opgeknapt. Hier was sprake van een op zijn Fries gezegd ‘suterige groenstructuur’. Via onder meer goed bezochte informatieavonden met betrokken bewoners zijn we geza-

menlijk tot prachtige plannen gekomen die inmiddels grotendeels zijn uitgevoerd.

Met wie werkt u samen?

Sluiter: Onze belangrijkste partners zijn de inwoners van de gemeente Leeuwarden. Via de wijkpanels en dorpsbelangen overleggen onze medewerkers over wensen, mogelijkheden en maatregelen, soms in de vorm van integrale overleggen over de openbare ruimte in het algemeen, soms specifiek over een kleine aanpassing, soms in de vorm van wijkavonden.

Diks: Samen met wijkpanels zijn prachtige groenobjecten tot stand gebracht zoals het Zamenhofpark in het kader van een Doen-project of de Doarpstûn in Snakkerburen. Via de in samenspraak opgestelde wijkprogramma’s wordt een langetermijnvisie opgesteld voor de wijk met een breed scala aan onderwerpen, waaronder groen.

Waarop bent u trots?

Diks: Ik ben als groenwethouder vooral trots op de positieve waardering door de bewoners van het groenonderhoud en de bijzondere kwaliteit van onze paret, zoals de opwaardering van de parken en de kleurige perken.

Sluiter: Ik ben zeer tevreden over de samenwerking met dorpsbelangen en wijkpanels en de aandacht die groen nu krijgt op de politieke agenda.

Wat ging minder goed?

Diks en Sluiter: Dat is een open deur. Meestal gaat het om een gebrek aan geld.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Diks en Sluiter zijn hierover eensgezind: Over vier jaar is onze stad nog groener en zal bijvoorbeeld het groen in de kantorenhak en in het centrum van nog hogere kwaliteit zijn door beter beheer. Rotondes en beeldbepalende plekken in de stad zullen met siergroen zijn verfraaid. Het groen in en rond de stad zal een zeer positieve bijdrage leveren aan het mooie woon- en leefklimaat in en rond Leeuwarden.

Leiden

Leiden ligt in het westen van de provincie Zuid-Holland, net onder de Bollenstreek. Leiden grenst in het westen aan Katwijk, in het oosten aan Leiderdorp, in het noorden aan Oegstgeest en in het zuiden aan Voorschoten. De gemeente Leiden beslaat een oppervlakte van 23 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 117.555 inwoners. De gemeente Leiden maakt samen met twaalf andere Zuid-Hollandse gemeenten deel uit van de regio Holland Rijnland.

'We maken eindelijk de overstap van visies opstellen, plannen maken en praten naar echte uitvoering '

John Steegh, wethouder gemeente Leiden

50/51

Wat waren de ambities?

Het collegeprogramma van Leiden was gericht op het behoud en de kwaliteitsverbetering van het groen. We wilden een Groen Actieplan opstellen met de ambitie om de kwaliteit van het groen te verbeteren en ecologie en biodiversiteit te versterken. Daarbij willen we de Leidenaren zoveel mogelijk betrekken. In 2008 is dit plan vastgesteld. We wilden ook een Groene Visie opstellen. Verder moest het regionale groen aan de oostzijde van de stad beter toegankelijk en beter beleefbaar worden.

Wat is er gerealiseerd?

Omdat Leiden een zeer dichtbebouwde stad is, ligt het accent op de kwaliteit van het groen en de verbindingen naar het groene buitengebied. Daarnaast is communicatie een belangrijk thema. Leiden wil de bewoners graag bij het groen betrekken en de verantwoordelijkheid met hen delen. In het Groen Actieplan staan vijftig communicatieve en fysieke projecten in de openbare ruimte, zoals de renovatie van parken als Merenwijk, Stevenshof en Oud-Hortuszicht, de aanplant van meer bomen, de boomverkiezing, groene daken, natuurvriendelijke oevers, het biodiversiteitsactieplan, de stadsvogelcampagne, en een stadsnatuurmeetnet op de website van de gemeente.

Met wie werkt u samen?

In het kader van uitvoering van het Groen Actieplan wordt samengewerkt met een breed scala aan partijen in de stad: Hoogheemraadschap van Rijnland, IVN, Museum Naturalis, woningbouwcorporaties, Vogelbescherming Nederland, scholen, bewonersgroepen en bedrijven. Voor het regionale groen komen daar de buurgemeenten, de provincie, DLG, de regio Holland Rijnland en agrarische natuurverenigingen bij. Gezocht wordt naar het gemeenschappelijke belang en getracht wordt de juiste partijen de juiste verantwoordelijkheden te geven.

Waarop bent u trots?

Ik ben er vooral trots op dat de Stadsvogelcampagne van de gemeente Leiden in 2009 de Stadsvogel-

prijs heeft gewonnen. Die prijs heeft Leiden gekregen vanwege de samenwerking met verschillende partners en omdat de campagne de nadruk legt op de eigen acties van bewoners. Dat we als gemeente 4 miljoen euro uittrekken voor de uitvoering van de Groene Singelrand, een groene promenade van zes kilometer langs de singels, vind ik ook het vermelden waard. Verder ben ik trots op ontwikkelingen rondom het regionale groen. We maken eindelijk de overstap van visies opstellen, plannen maken en praten naar echte uitvoering. Als centrumgemeente spelen we daarin een cruciale rol.

Wat ging minder goed?

In een dichtbebouwde binnenstad als Leiden is het een uitdaging om extra bomen aan te planten of om het groen uit te breiden. Dit valt niet altijd mee. Daarnaast heeft Leiden nog steeds een grote bouwopgave, waardoor er ondanks goede bedoelingen toch telkens groen moet worden opgegeven.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Binnen tien jaar is Leiden de biodiversiteitshoofdstad van Nederland, is de Groene Singelrand in ere hersteld, is er een groene verbinding tussen Naturalis en de Hortus, als begin van een veelomvattender groen netwerk, groeien er duizend nieuwe bomen, heeft de mus zijn comeback gemaakt, en worden de parken intensief door de Leidenaren gebruikt. De stad is weer onlosmakelijk verbonden met het regionale groen via snelle en groene fiets- en wandelroutes. Al dat groen is beleefbaar voor fietsers, wandelaars en andere gebruikers.

Lelystad

Wat waren de ambities?

Groen staat niet heel specifiek in het collegeprogramma, maar groen speelt als kernkwaliteit van Lelystad wel een heel belangrijke rol. Als je kijkt naar de geschiedenis van de stad, dan speelt groen vanaf het begin al een belangrijke rol. In 2003 waren we de gemeente met het meeste groen per woning. Het bewaken van die groene kwaliteiten staat ook centraal. Dit geldt voor zowel de bestaande stad als de nieuwe gebieden. Dat doen we door te zorgen voor groen in de wijken, door de aanleg van parkbossen, en door de bundeling van snippergroen in robuuste groenstructuren.

Wat is er gerealiseerd?

Dat we het groen de stad in trekken. Lelystad heeft altijd groene vingers gehad, en die houden we zo. Daar bouwen we niet en het snippergroen bundelen we. We betrekken daarbij ook de bewoners. Zo is er een heel mooi project over natuurlijk groen rond de kwelzone bij de Bataviawerf, die wordt onderhouden door vrijwilligers. Een groot project is ook de aanleg van natuurvriendelijke oevers door de hele stad volgens het waterplan.

Met wie werkt u samen?

Je kunt beter vragen met wie niet. We werken samen met alle beherende instanties, van Staatsbosbeheer, het Flevo-landschap, IVN, KNNV en het waterschap tot de Stichting Vrijwillige Zwerfafval Opruimers. En natuurlijk met de bewoners.

Waarop bent u trots?

Groen is de rode draad in de stad. We gebruiken groen ook in de marketingcampagne 'Lelystad geeft lucht'. Als relatief jonge stad hebben we veel groen met een unieke eigen kwaliteit. In het buitengebied van Lelystad liggen de Oostvaardersplassen. Daarmee hebben we natuurlijk al een uniek natuurgebied met een zeer rijke biodiversiteit. Maar de natuur manifesteert zich ook in de stad. Zo lopen de oevers langs de meren natuurlijk en zacht over in het water. We vonden ook beverburchten in de stad. Dat groen heeft ook een

hoge gebruikswaarde voor de bewoners. Zo hebben we samen met Staatsbosbeheer in het Hollandse Hout recreatievoorzieningen gerealiseerd, van zwerfnatuur tot nette betonnen paden en ruige stukken bos om in te struinen.

Wat ging minder goed?

De omvang van het groenareaal in de gemeente Lelystad is vergeleken met de grootte van de stad erg groot. We hebben de ambitie om de kwaliteit te verhogen en de beheerskosten te verlagen. Dan gebeurt het wel dat bewoners een betere kwaliteit willen, en vaak ook terecht, maar we moeten daarin keuzes maken. Dat is spannend.

Hoe ziet de toekomst er uit?

In de nieuwe woonwijk Warande zullen we bossen en water moeten realiseren. Dat is nu nog zand. Daarnaast willen we de beleving en identiteit van de verschillende wijken en dreven versterken door te variëren in beplanting. Ook de natuur- en milieueducatie mag wel een stapje verder. We willen ook meer variatie in kleur in het assortiment bomen, en in Lelystad-Noord zullen we aandacht moeten hebben voor het agrarische gebied. Eigenlijk moeten we gewoon zorgen dat de bewoners van Lelystad trots blijven op het groen in de stad en dat ook blijven gebruiken.

‘Lelystad heeft altijd groene vingers gehad, en die houden we zo’

Jop Fackeldey, wethouder gemeente Lelystad

Lelystad ligt aan het Markermeer en het IJsselmeer in de provincie Flevoland. Lelystad grenst in het zuidwesten aan Almere en in het oosten aan Dronten. De gemeente Lelystad beslaat een oppervlakte van 765 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 74.586 inwoners. De gemeente is qua oppervlakte de grootste van Nederland, en omvat naast een groot areaal bos- en landbouwgebied ook het bekende natuurgebied de Oostvaardersplassen.

‘Ik ben het meest trots op de papieren resultaten van de grote projecten van de A2 en de ENCI-groeve’

Wim Hazeu, wethouder gemeente Maastricht

Maastricht ligt in het zuidwesten van de provincie Limburg. Maastricht grenst in het westen aan het Belgische Lanaken, in het zuiden aan Eijsden, in het noorden aan Meerssen en in het oosten aan Margraten en Valkenburg. De gemeente Maastricht beslaat een oppervlakte van 60 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 118.715 inwoners. De gemeente Maastricht onderhoudt met Heerlen en Sittard-Geleen het samenwerkingsverband Tripool Zuid-Limburg en maakt deel uit van het grensoverschrijdende samenwerkingsverband Euregio Maas-Rijn.

Maastricht

Wat waren de ambities?

Er staan in het programma geen speciale ambities met betrekking tot groen. Wel zijn de ambities voor natuur en milieu beleidsmatig stevig vastgelegd. Groen in de openbare ruimte speelt daarin bijvoorbeeld een belangrijke rol in het vastleggen van fijn stof.

Wat is er gerealiseerd?

Bij het groen in de stad geven we groen letterlijk een plek in de stad om mensen rust, ruimte en recreatie te geven. We zorgen voor een opwaardering van het bestaande groen van kijkgroen in de groene wiggen van de stad naar meer functioneel groen. Zo maken we ook natuurspeelplaatsen door bijvoorbeeld wipkippen te vervangen door ‘woeste natuur’ waarin kinderen kunnen spelen. Ook in de randen van de stad doen we zulke dingen. Een zeer belangrijke ontwikkeling is de Groene Loper. We gaan de A2 ondertunnelen en hebben daarvoor een aanbesteding gehad. Het winnende plan introduceert een groen, recreatief lint door de stad van de zuidkant tot de landgoederen in het noorden met linden erlangs geplant. Zulke forse, kwalitatieve ingrepen zijn bepalend voor Maastricht. Dit past bij andere plannen om de rand rondom de stad te ontsluiten voor recreanten. Een ander groot project dat hierbij past is de transformatie van de ENCI-groeve. Dat is een mergelgroeve die in 2018 stopt met produceren. Om te voorkomen dat er dan een compleet onbereikbaar gat met hoge wanden achterblijft, zijn we bezig om daar voor Nederland unieke natuurwaarden te realiseren, zoals kalkgraslanden, terwijl het gebied ook ontsloten wordt voor recreanten. Daarbij wordt rekening gehouden met het feit dat de Sint-Pietersberg een Natura 2000-gebied is.

Met wie werkt u samen?

Wat interessant is, is onze aanpak van de ondertunneling van de A2. Dat is een enorm stedenbouwkundig project dat een sterk groen karakter heeft gekregen door de manier waarop we dat hebben aanbesteed. Daarbij kozen we niet op basis van geld, maar op basis van kwaliteit. We hebben tegen de marktpartijen die meededen gezegd: er is een budget van 520 miljoen

euro. Binnen dat budget moeten in dit gebied oplossingen gezocht worden. Dat leverde prachtige groene plannen op.

Waarop bent u trots?

Ik ben het meest trots op de papieren resultaten van de grote projecten van de A2 en de ENCI-groeve. Daar valt nu nog niets van te zien, maar het ligt allemaal wel contractueel vast en het gaat de komende jaren ook daadwerkelijk gerealiseerd worden.

Wat ging minder goed?

Wat moeilijk is, is dat we bij de realisatie van de ecologische hoofdstructuur niet altijd over de juiste instrumenten beschikken. De Geul bijvoorbeeld ligt vlak voor de Maas nog voor een klein stukje in Maastricht, maar in dat gebied zitten de grondposities enorm vast. Als we het rijksbeleid van de EHS willen realiseren, dan moeten we de instrumenten nog maar eens tegen het licht houden. Er gaat ook veel geld van bijvoorbeeld LNV in het opknappen van landschap en platteland, terwijl het grootste deel van de bevolking in de stad woont. Juist die stadsrand verdient daarom meer steun.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Voorrang voor de uitvoering. Drie jaar geleden zijn we begonnen met de Grensmaas, een uniek en grensoverschrijdend groenproject. Dat veroorzaakt een metamorfose rond de dorpen Borgharen en Itteren met onder andere struinnatuur. Ik hoop dat iedereen daar over vier jaar kan genieten van het prachtige resultaat. Dat was een plan dat vier jaar geleden op papier is gezet en dat nu gerealiseerd wordt, net als dat met de A2 en de ENCI-groeve gaat gebeuren.

Nijmegen

Nijmegen ligt in het zuidoosten van de provincie Gelderland. Nijmegen grenst in het westen aan Beuningen en Wijchen, in het oosten aan Ubbergen, in het zuiden aan Groesbeek en Malden en in het noorden aan Overbetuwe en Lingewaard. De gemeente Nijmegen beslaat een oppervlakte van 57 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 162.900 inwoners. Behalve de stad Nijmegen omvat de gemeente de kernen Lent, Oosterhout en Ressen. De gemeente Nijmegen maakt deel uit van de Stadsregio Arnhem-Nijmegen.

‘Over vier jaar is onze stad op het gebied van groen beeldbepalend’

Jan van der Meer, wethouder gemeente Nijmegen

Wat waren de ambities?

In het coalitieakkoord staan vijf ambities. Allereerst willen we de kwaliteit van het groen in en om Nijmegen verbeteren. Er moet extra aandacht komen voor wijkgroen bij de herstructurering en de nieuwbouw in de stad. Het centrum moet groener. We willen de groene gordel om de stad behouden en de toegankelijkheid daarvan verbeteren. En we gaan bewoners betrekken bij de inrichting en het beheer van het groen.

Wat is er gerealiseerd?

De essentie is dat groen weer volop meetelt in Nijmegen. Groen staat hoger op de gemeentelijke agenda. De kwaliteit van het groen is verbeterd. Parken zijn opgeknapt, nieuwe bewonersgroepen beheren het wijkgroen, slechte bomen zijn verwijderd. Het groenbeleid en bomenbeleid van de gemeente is ook geactualiseerd. We hebben innovatief groen gerealiseerd, zoals groene zuilen, mobiel groen, verticaal groen en groene daken, en zijn daarmee een voorbeeldgemeente. En we dragen bij aan het groen om de stad door te investeren en participeren in projecten van onze buurgemeenten.

Met wie werkt u samen?

IVN en Boomrijk Nijmegen zijn twee belangengroepen die veel van ons beleid al in het conceptstadium beoordelen. Dit is een goede manier van samenwerken omdat zij veel kennis hebben van het groen in de stad. We werken met bewoners samen om mee te denken bij de inrichting van locaties en bij het beheer van groene plekken. Samen met woningbouwcorporaties realiseren we groene daken, groene gevels en hun eigen groene buitenruimte. Daarnaast werken we binnen de gemeentelijke organisatie samen met verschillende andere beleidsvelden als stedenbouw, planologie, archeologie, milieu en gezondheid.

Waarop bent u trots?

Het belangrijkste is dat we ons beleid op orde hebben. We hebben een Groenplan voor het groenbeleid en een Handboek Stadsbomen voor het bomenbeleid. Ook

ben ik trots op de manier waarop we met Groene Allure Binnenstad het centrum van Nijmegen groener hebben gemaakt. Zo zijn er al palmbomen op de Veerpoorttrappen en lindebomen op de Grote Markt geplaatst en ligt er een prachtige daktuin op het stadhuis. Daarnaast ben ik zeer tevreden over de uitbreiding van Park West, een groene long in wording, en de groene aanpak van de herinrichting van Dukenburg. De manier waarop we in de Ooijpolder samenwerken met buurgemeenten om dat belangrijke groengebied te ontwikkelen, vind ik ook zeer de moeite waard.

Wat ging minder goed?

We hebben nog geen beleid voor de aanpassing aan de klimaatverandering. Daarnaast is er een gebrek aan budget voor groenbeheer. Het Gemeentefonds is voornamelijk ingericht op de groei van een stad en bouwen, en niet op groen.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar is onze stad op het gebied van groen beeldbepalend. De stad kent vele parken, binnen driehonderd meter van elke woning is een park te bezoeken. Door hoogbouw met kleine voetafdrukken heeft de stad meer groen kunnen aanleggen, en heeft de stad ervoor kunnen zorgen dat er niet is gebouwd in het buitengebied. Er ligt een mooie dikke groene ring rondom de stad, en in de stad zelf vormt innovatief groen als gevelgroen en groene daken voor de broodnodige verkoeling in de stad.

Rotterdam

Rotterdam ligt aan de Nieuwe Maas in de provincie Zuid-Holland. Rotterdam grenst in het westen aan Schiedam, in het oosten aan Ridderkerk, in het zuiden aan Barendrecht en in het noorden aan Berkel en Rodenrijs en Bergschenhoek. De gemeente Rotterdam beslaat een oppervlakte van 304 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 589.870 inwoners. Behalve de stad Rotterdam omvat de gemeente de kernen Hoek van Holland, Hoogvliet en Pernis en de havengebieden Botlek, Europoort, Vondelingenplaat en de Maasvlakte.

‘Van de vele ideeën die zijn ingeleverd, konden we er gelukkig veel realiseren’

Lucas Bolsius, wethouder gemeente Rotterdam

Wat waren de ambities?

Een van de pijlers van het collegeprogramma van Rotterdam is het aantrekkelijker maken van de stad voor inwoners en bezoekers. De verbetering van de openbare ruimte in de woonwijken wil het college combineren met de wateropgave, door bijvoorbeeld nieuwe singels of waterpleinen aan te leggen. Verder is in het programma vastgelegd dat elf stedelijke fietsroutes op het gewenste kwaliteitsniveau worden gebracht.

Wat is er gerealiseerd?

De essentie is dat de gebruikskwaliteit van bestaand groen verbeterd is en dat er rond de stad meer recreatiemogelijkheden gerealiseerd worden. Bij dat laatste heb ik mij ingespannen om doorbraken te forceren in belangrijke dossiers zoals de groenprojecten Oranjevuitenpolder en Vlinderstrik. Verder heb ik het uitermate belangrijk gevonden dat de aanleg van extra waterberging gecombineerd wordt met vergroting van de kwaliteit van de leefomgeving. En mede dankzij de aansporingen van de minister van LNV zijn wij ons in Rotterdam veel meer gaan richten op de recreatieve verbindingen met de omgeving.

Met wie werkt u samen?

Mooi vind ik de grote deelname aan het programma Groene Duimen, waarbij burgers voorstellen konden indienen voor verfraaiing van hun omgeving. Van de vele ideeën die zijn ingeleverd, konden we er gelukkig veel realiseren. Overal in de stad zijn daarom nu bijzondere verblijfs- en speelplekken gerealiseerd. Verder is bijvoorbeeld voor de ingrijpende herstructurering van de zuidelijke wijken het zogenaamde Pact op Zuid onder tekend, samen met woningcorporaties. Een bijzonder samenwerkingsproject is ook De Blauwe Verbinding, een nieuwe watergang tussen het Zuiderpark en het buitengebied, die we met Waterschap Hollandse Delta gaan realiseren. Tenslotte werken we met natuurorganisaties als Natuurmonumenten en Zuid-Hollands Landschap samen aan grote groenprojecten aan de rand van de stad, zoals Vlinderstrik, Oranjevuitenpolder en Schieveen.

Waarop bent u trots?

Persoonlijk vond ik het Groenjaar 2008 een hoogtepunt omdat er in dat jaar veel publicitaire en bestuurlijke aandacht is geweest voor groen in de stad. Ik denk ook met trots aan de renovatie van de singels van stedenbouwkundige Nicolas Rose uit de negentiende eeuw, uniek in hun combinatie van waterberging, groenaanleg en fraaie woonbebouwing, en de opening van het gerenoveerde Zuiderpark, met onder andere 14 hectare extra water. En wat me deze periode na aan het hart heeft gelegen, is de verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte. Hiervoor hebben we de Rotterdamse Stijl ingevoerd en zijn er inmiddels veel plannen gemaakt voor herinrichting van de binnenstad.

Wat ging minder goed?

In deze economisch moeilijke tijden is het natuurlijk lastiger om voldoende geld beschikbaar te krijgen. Er moeten keuzes gemaakt worden en dat betekent soms dat projecten uitgesteld worden of versoberd moeten worden. Daarnaast speelt bij het buitenstedelijke groen al jaren de problematiek van de hoge grondkosten die niet gecompenseerd worden door de normbedragen vanuit het rijk. Wat mij de afgelopen jaren flink is tegengevallen is de bestuurlijke wirwar in een aantal dossiers. Een andere zorgelijke kwestie is dat er hoge ambities zijn voor de aanleg van nieuwe fietspaden en tunneltjes onder snelwegen als verbinding naar het buitengebied, maar dat voor dit soort projecten een goed financieringsmechanisme nog ontbreekt.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar is Rotterdam een stad met een aantrekkelijker openbare ruimte in de binnenstad met mooi verzorgde boombeplantingen en zitplekken, waar blijvend geïnvesteerd wordt in goede speelplekken en buurtparkjes, en waar meer groene fietsroutes zijn langs de rivieren en kanalen, zodat de inwoners nog beter kunnen genieten van de landschappen in de regio. Daarbij hoop ik van harte dat de projecten die nu voorbereid zijn snel uitgevoerd kunnen worden.

Schiedam

‘Op dit moment zijn er al buurten die er zelf voor zorgen dat hun straatjes er netjes bij liggen’

Yorick Haan, wethouder gemeente Schiedam

Schiedam ligt aan de Nieuwe Maas in de provincie Zuid-Holland. De stad vormt met Rotterdam en Vlaardingen een aaneengesloten agglomeratie. Schiedam grenst in het oosten aan Rotterdam, in het westen aan Vlaardingen, in het zuiden aan het havengebied de Eemhaven en in het noorden aan Delft. De gemeente Schiedam beslaat een oppervlakte van 20 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 75.749 inwoners.

Wat waren de ambities?

De centrale ambitie was om Schiedam schoon, heel en veilig te maken. Qua groen betekende dat onder meer zorgen dat de betrokkenheid van de bewoners werd versterkt, bijvoorbeeld door het organiseren van een buurtschouw en door de wijkbudgetten ook in te zetten voor de versterking van de groenstructuur. Daarnaast zetten we in op de bescherming van de Groene Long, en zoeken we samen met buurgemeenten aandacht voor de inrichting van Midden-Delfland met groen en water.

Wat is er gerealiseerd?

Het groen en het water in Schiedam hebben met de vaststelling van het bestemmingsplan voor de Groene Long in 2007 een belangrijke plek in het gemeentelijke beleid gekregen. Daarnaast wil ik de vaststelling van het Bomenbeleidsplan en het concept-Bomenstructuurplan noemen. Ook wordt er een Natuurmonitor ontwikkeld om de ontwikkeling van de planten- en diersoorten in Schiedam te kunnen volgen; die is in 2010 operationeel. Daarnaast zijn bewoners bij het groen in hun wijk betrokken bij de organisatie van buurtschouwen. Bovendien wordt er gewerkt met wijkbudgetten voor groenvoorzieningen, krijgen bewoners vouchers om eigen groenprojecten te realiseren, en werken serviceploegen in de openbare ruimte aan beheer en onderhoud.

Met wie werkt u samen?

In de buurtschouw zijn de bewoners zelf partner van de gemeente. In de planontwikkeling van groenplannen worden vaak werkgroepen of klankbordgroepen gevormd, waarin bewoners samen met specialisten meepraten. Voor het buitengebied was de reconstructiecommissie Midden-Delfland de gesprekspartner; nu is dat het Recreatieschap.

Waarop bent u trots?

Ik ben vooral trots op de buurtschouw. Daarbij wandelt een groep bewoners, ambtenaren, gemeenteraadsleden en vertegenwoordigers van actieve buurtinstellingen door de buurt om te kijken wat er

verbeterd kan worden. Het is de bedoeling dat inwoners daarmee grotere invloed krijgen op, of noem het verantwoordelijkheid nemen voor, hun eigen buitenruimte. Op dit moment zijn er al buurten die er zelf voor zorgen dat hun straatjes er netjes bij liggen. De gemeente ondersteunt deze initiatieven met geld en faciliteiten.

Wat ging minder goed?

We hebben te maken met een achterstand van het groot onderhoud, vanwege gebrek aan financiering.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar is onze stad op het gebied van groen een voorbeeld voor de regio. Dat is dan onder meer zichtbaar in een vitaal en waardevol bomenbestand, de renovatie van onder meer het Beatrixpark en het Volkspark tot bruisende parken die hoog gewaardeerd worden door de Schiedammer, een hoge score in de Natuurmonitor met aansprekende en bijzondere planten- en diersoorten die voor vijf à tien jaar in Schiedam blijven. Ik zou ook wensen dat dan de achterstand in groot onderhoud weggewerkt is, en dat Schiedam een mooi areaal aan grootschalig en kleinschalig groen heeft dat functioneel, goed onderhouden en veilig en afwisselend is. De ambitie is om te zorgen dat Schiedam over vier jaar in het kader van de Entente Florale uitgeroepen wordt tot groenste stad van Nederland.

Wat waren de ambities?

Eén van de strategische doelstellingen in de Stadsvisie Sittard-Geleen 2016 is het versterken van het landschap als een van de belangrijke stedelijke en regionale functies. De gedachte is dat het landschap de mal is voor de stedelijke ontwikkeling. Vandaaruit willen we werken aan de versterking van het landschap als autonome structuur, maar ook aan de gebruiksfunctie van dat landschap als tuin van de stad en aan de versterking van de groenstructuur binnen het bebouwde gebied.

Wat is er gerealiseerd?

In algemene zin gaat het om de kwaliteit van het woon-, werk- en leefklimaat. Het landschap is de tuin van de stad. Dat is ecologisch waardevol, maar geeft de stad ook een identiteit – het heuvellandschap, het rivierenlandschap en de beekdalén. We werken dan ook met het rijk en de provincie samen aan de Grensmaas en de robuuste verbinding rond Schinveld-Mook. Bij het groen in de stad kijken we niet alleen naar het gebruiksgroen, maar ook hoe groen het aanzien en dus de beleving van een wijk bepaalt.

Met wie werkt u samen?

In 2008 is samen met de provincie en de buurgemeenten een regiovisie opgesteld. Daarin is landschap een van de vier speerpunten en is het thema landschap nader uitgewerkt. Er wordt nu hiervoor een regionale uitvoeringsorganisatie ingesteld, en er is sprake van een meerjarig financieel commitment. Voor de uitvoering van het programma landschap werken we in de stichting Landschapspark de Graven samen met de buurgemeente Schinnen, het waterschap, de LLTB, en de Milieufederatie. Verder participeren we in de door de provincie ingestelde gebiedscommissie Westelijke Mijnstreek en in Landschapspark Susteren.

Waarop bent u trots?

Ik ben het meest trots op het feit dat er meer dan tien jaar structureel wordt gewerkt aan het landschap om de stad. Door die continuïteit kom je tot resultaat. De samenwerking maakt dat er commitment is van di-

verse partijen. Er is een groot aantal projecten gerealiseerd – onder andere meer dan 100 hectare bos en een uitbreiding van de wandelpadenstructuur – en de waardering daarvoor is groot. Het groen in de stad is verder een belangrijk thema in de stadsdeelplannen en er zijn structurele middelen opgenomen om het groen in de stad te onderhouden, te vervangen en te vernieuwen en daarmee te versterken.

Wat ging minder goed?

Grondverwerving maakt onze ambities ten aanzien van het landschap moeilijker, want in onze dichtbevolkte regio zijn de grondprijzen hoog en agrariërs zijn steeds minder bereid om hun grond te verkopen. In de stadsrand zijn deze problemen nog groter. Eigenaren hebben daar bepaalde verwachtingen die realisatie van onze ambities zonder extra financiële injectie onmogelijk maken. Dat is een van de redenen waarom we onze eigen middelen vooral hebben ingezet op locaties waar het rendement het grootst is. Voor de stadsrand zou een extra impuls met middelen van het rijk welkom zijn.

Hoe ziet de toekomst er uit?

De eindsituatie waar we naar toe werken, ligt vast in diverse visiedocumenten. Daaraan is een uitvoeringstermijn gekoppeld van meer dan tien jaar. De wens voor de komende vier jaar is allereerst de structurele aanpak voort te zetten. Over vier jaar is onze stad op het gebied van groen nog aantrekkelijker geworden.

‘Door continuïteit kom je tot resultaat’

Ruud Guyt, wethouder gemeente Sittard-Geleen

Sittard-Geleen

Sittard-Geleen ligt in het smalste stukje Nederland in de provincie Limburg. Sittard-Geleen grenst in het westen aan het Belgische Maasmechelen, in het oosten aan het Duitse Selfkant, in het zuiden aan Beek en in het noorden aan Susteren. De gemeente Sittard-Geleen beslaat een oppervlakte van 79 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 95.220 inwoners. Behalve de stad Sittard-Geleen omvat de gemeente de kernen Born, Buchten, Einighausen, Geleen, Grevenbicht, Guttecoven, Holtum, Limbricht, Munstergeleen, Obbicht, Papenhoven en Windraak.

Tilburg

Wat waren de ambities?

We hebben 3 miljoen euro uitgetrokken voor strategische grondaankoop voor natuurontwikkeling rondom de stad in het kader van de realisatie van de intentie-overeenkomst Groene Mal die sturend is voor de robuuste ecologische structuur rondom Tilburg, Berkel-Enschot en Udenhout. Een tweede ambitie is het opstellen van een bomennota die beschrijft hoe we omgaan met waardevolle bomen en boomstructuren. Inmiddels is dat gebeurd. De derde ambitie is om terughoudend om te gaan met inbreiding om ruimte te houden voor spelen en groen. De instelling van de adviescommissie Stedelijk Groen zorgt hierbij dat groen en natuur hoger op de agenda komen te staan.

Wat is er gerealiseerd?

We zoeken de integratie met andere beleidsvelden, zoals economie, stedenbouw en klimaatverandering. We hebben bijvoorbeeld een klimaatprogramma laten opstellen, waarin veel ruimte is voor innovatie met groene daken en geveltuinen. Ik zit hier in het stads-kantoor onder een groen dak, als voorbeeld voor de rest van de stad. Om de binnenstad te verfraaien, is extra groen geplaatst, meestal volleggronds, maar ook met geveltuinen en boombakken. Daarnaast zijn we heel geïntegreerd bezig met de relatie tussen stad en platteland, en participeren bijvoorbeeld in Nationaal Landschap het Groene Woud.

Met wie werkt u samen?

De adviescommissie Stedelijk Groen is een bijzondere vorm van samenwerking. Daarin zitten onafhankelijke experts die ons gevraagd en ongevraagd van advies dienen. Rond de Groene Mal werken we samen met natuur- en landbouworganisaties. Daarnaast zetten we met het in Tilburg gevestigde European Centre for Nature Conservation in op projecten rondom de biodiversiteit. We stimuleren bedrijven ook om maatschappelijk verantwoord te ondernemen rond bijvoorbeeld het beheer van de groene ruimte.

Waarop bent u trots?

Ik vind het geweldig dat het ons is gelukt om een

ontbrekend stuk van de Groene Mal te realiseren. Het terrein van Steenfabriek Udenhout is opgekocht om daar natuur te ontwikkelen. Ik ben ook trots op het Landschapspark Moerenburg aan de rand van de stad. Daarover is jarenlang een politieke discussie gevoerd, maar wij hebben nu gezegd: handen af van Moerenburg, we gaan hier de natuur versterken. Het is nu een pilot in het kader van het Deltaplan voor het Landschap, waarbij gekeken wordt of boeren duurzaam kunnen helpen het landschap en de natuur te onderhouden.

Wat ging minder goed?

Er is nooit geld genoeg. Dat klinkt flauw, maar uit het doorrekenen van onze nieuwe structuurnota blijkt dat we structureel 1 miljoen euro tekort hebben om onze groene ambities te realiseren. Daarnaast is het moeilijk om grond beschikbaar te krijgen, financieel maar ook als het gaat om de bereidheid van boeren om hun grond af te staan. En de integraliteit die we nastreven, blijft lastig. Groen is nog geen vanzelfsprekend gegeven in het hoofd van mensen die met bijvoorbeeld ruimtelijke ordening of verkeer bezig zijn. Dan gebeurt het wel dat groen pas op het laatste moment naar voren komt. Daarin moet nog een slag gemaakt worden.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar wil ik het stedelijk gebied twee keer zo groen krijgen en het buitengebied twee keer zo natuurlijk. Een belangrijk project is de Spoorzone, een enorm vrijkomend terrein vlakbij het station van de NS. We hebben nu bij Interreg subsidie aangevraagd voor een Europees project, om te kijken hoe je daar de te realiseren voorzieningen voor werk, recreatie, sport, kunst en cultuur kunt combineren met groen.

‘We zoeken de integratie met andere beleidsvelden, zoals economie, stedenbouw en klimaatverandering’

Marieke Moorman, wethouder gemeente Tilburg

Tilburg ligt in de provincie Noord-Brabant. Tilburg grenst in het zuiden aan Goirle, in het westen aan Dongen en Gilze, in het oosten aan Oisterwijk en in het noorden aan Loon op Zand. De gemeente Tilburg beslaat een oppervlakte van 119 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 201.908 inwoners. Behalve de stad Tilburg omvat de gemeente de dorpen Berkel-Enschot en Udenhout. De gemeente maakt samen met de vier andere grote Brabantse steden deel uit van het stedelijk netwerk Brabantstad.

‘Iedere Utrechter moet snel een aantrekkelijk groengebied in en om de stad kunnen bereiken’

Harm Janssen, wethouder gemeente Utrecht

Utrecht is de hoofdstad en ligt in het centrum van de provincie Utrecht. Utrecht grenst in het zuiden aan Houten, in het westen aan Harmelen, in het oosten aan De Bilt en Bunnik, en in het noorden aan Maarssen. De gemeente Utrecht beslaat een oppervlakte van 99 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 306.184 inwoners. Behalve de stad Utrecht omvat de gemeente de kernen De Meern, Haarzuilens en Vleuten.

Utrecht

Wat waren de ambities?

Kwaliteit en bereikbaarheid zijn in het collegeprogramma kernbegrippen als het gaat om de stedelijke groenvoorziening. Het groen om Utrecht koesteren we als toegankelijk en aantrekkelijk natuurgebied. De forten, de buitenplaatsen en het landelijk groen vormen samen een uitgestrekt en bereikbaar recreatiegebied op steenworp afstand van de stad. In de stad krijgt het groen de komende jaren een verdere kwaliteitsimpuls, als eerste in de krachtwijken en de wijken met weinig groen. In ons nieuwste stadsdeel komt het Leidsche Rijn Park. Onze bewoners kunnen voortbouwen op deze gezonde basis. In de wijken geven ze aan wat ze belangrijk vinden, hoe ze hun wijk groener willen maken, wat ze zelf kunnen doen en wat ze van de gemeente verwachten. Elke Utrechter moet op een snelle en makkelijke manier in het groen kunnen zijn.

Wat is er gerealiseerd?

De ambitie is om zo goed mogelijk aan de wensen van onze bewoners tegemoet te komen. Natuurlijk moet de politiek belangen en wensen zorgvuldig afwegen en daarna keuzes maken. Maar groen hoort bij onze integrale opgave en draagt bij aan de leefbaarheid en vitaliteit van de stad, zodat Utrecht een aantrekkelijke stad is en blijft om in te wonen en werken. Utrecht is volop in beweging. Onveranderlijk in alle dynamiek is de waardering van bewoners voor het Utrechts groen.

Met wie werkt u samen?

Dat is breed. Van actieve bewoners tot aan de rijksoverheid. Bewoners betrekken we op twee manieren. Ze worden vanaf de initiatieffase bij projecten betrokken, en als ze met initiatieven komen werkt de gemeente actief mee en biedt professionele ondersteuning. Met overheden en andere partijen werken we samen om co-financiering te vinden om samen doelen te bereiken. Dat gebeurt met het waterschap, de provincie, Bestuur Regio Utrecht en het rijk bijvoorbeeld in Europese projecten.

Waarop bent u trots?

Belangrijke groene icoonprojecten, zoals het Leidsche Rijn Park en het Amsterdam Rijn Kanaal Park, projecten die samenvallen met de Nieuwe Hollandse Waterlinie en projecten die samenhangen met een breder veld dan groen alleen en waar veel mensen waarde aan hechten. Waar de stad op termijn een meerwaarde aan ontleent en die het Utrechtse imago als stad van kennis en cultuur versterkt.

Wat ging minder goed?

Waar we tegenaan lopen is dat de realisatie van projecten toch altijd meer tijd kost dan wij zouden willen. Dat zit in procedures, het grote aantal belanghebbenden maar ook in de tijd die we graag met alle betrokkenen willen besteden aan de draagkracht van een project. Soms willen we als bestuurder sneller resultaat dan mogelijk is. Het rijk kan Utrecht helpen bij het realiseren van de groene ambities en doelen door het onderschrijven van het belang van groen voor vitale steden en daarvoor op de rijksbegroting een fors bedrag te reserveren.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar is onze stad op het gebied van groen een duurzame stad, goed onderhouden en goed verbonden met de prachtige en natuurlijke landschappen om onze stad heen. Iedere Utrechter moet snel een aantrekkelijk groengebied in en om de stad kunnen bereiken. Het stadsgroen zal een waardig decor zijn bij de viering van de Vrede van Utrecht op 11 april 2013.

‘De Maascorridor is tot in China beroemd’

Peter Freij, wethouder gemeente Venlo

Venlo

Venlo ligt in het noorden van de provincie Limburg. Venlo grenst in het zuiden aan Beesel, in het westen aan Maasbree, in het noorden aan Arcen en Velden en in het oosten aan het Duitse Net-tetal. De gemeente Venlo beslaat een oppervlakte van 86 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 100.271 inwoners. Behalve de stad Venlo omvat de gemeente de kernen Belfeld, Steijl, Steyl en Tegelen.

Wat waren de ambities?

Het belangrijkste strategische punt was het maken van afspraken met de provincie Limburg over de inzet van geld uit het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) en het MeerJarenPlan Ontsnippering (MJPO) voor de realisatie van de ecologische hoofdstructuur ten oosten van Venlo. Daarnaast was de ambitie om het grote programma Maascorridor op Venloos grond- gebied af te ronden: 25 kilometer Maasdal veiliger, na- tuurlijker en recreatief aantrekkelijk maken. Ook zouden we het 10 hectare grote natuurpark Klinger- berg realiseren tussen de stad en de A73. Tot slot zou- den er in deze periode een bomenbeleidsplan en een groenbeleidsplan moeten komen.

Wat is er gerealiseerd?

Ik kijk terug op twaalf jaar als wethouder met ver- antwoordelijkheid voor groen en water. Wat ik als bij- zonder prettig ervaar is het gegroeide bewustzijn van de waarde van het groen voor Venlo. Daar is nadrukke- lijk aan gewerkt en dit is meetbaar gestegen. Elke twee jaar houden we een stadspeiling onder drieduizend Venlonaren, en daaruit blijkt dat het belang dat bur- gers hechten aan groen is gegroeid van 39 naar 78 procent. Ook de waardering is enorm gegroeid, met vergelijkbare percentages. Wat daarbij hielp, is dat Venlo in 2003 de groenste stad van Europa was. Dat leverde veel publiciteit op. Naast de waardering en de toenemende participatie zijn er nog vele zaken op groengebied gerealiseerd. Tien parken zijn heringe- richt, meer dan duizend geveltuinen gerealiseerd, 400 hectare riviernatuur toegevoegd, maar ook zijn er be- langrijke beleidsdocumenten vastgesteld, zoals de In- tegrale Natuurvisie, het Waterplan en de Structuurvisie.

Met wie werkt u samen?

Bij de Maascorridor werkten we met alle veertien partijen samen in een stuurgroep. Dat heeft goed ge- werkt, omdat alle mensen die beslissingsbevoegd waren met elkaar om tafel zaten. Bij de realisatie van honderden hectares nieuwe natuur kom je nogal eens wat tegen, maar dankzij de stuurgroep konden er snel

besluiten genomen worden. Bij de herinrichting van de parken volgen we sinds 1998 een vast stramien. Bij ieder plan vroegen we alle betrokkenen, en het liefst ook de schooljeugd: als het park leeg was, hoe zou je top tien aan wensen er dan uitzien? Dat zorgt voor ont- zettend veel draagvlak, en de parken worden ingericht en daardoor gebruikt zoals de gebruikers dat willen.

Waarop bent u trots?

De Maascorridor is tot in China beroemd. Maar iets veel kleinschaligers, dat net zo'n grote impact had, is de aanleg van zo'n duizend geveltuinen bij woningen zonder voortuin. Complete straten hebben zo een groen aanzien gekregen. We hebben alle grote parken opnieuw ingericht. Die zijn nu sociaal veilig en worden veel gebruikt. Het laatste park, natuurpark Klinger- berg, is speciaal, omdat daar nu 10 hectare park wordt aangelegd op een plek waar andere steden een bedrij- venterrein aanleggen, een reststrook naast de A73. Ook hebben we een integrale natuurvisie gemaakt, waarin uitvoeringsplannen staan voor de ecologische hoofdstructuur in en rond Venlo.

Wat ging minder goed?

Ik ben teleurgesteld dat het bomenbeleidsplan en het groenbeleidsplan er niet zijn gekomen. Laat ik zeg- gen dat niet geheel duidelijk was wie daar bestuurlijk verantwoordelijk was.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Het belang dat we hechten aan groen moet zich nu vertalen in een veel groenere stad. We hebben de Flori- ade voor de boeg in 2012 en dat is een mooie aanlei- ding om bijvoorbeeld de entrees naar de stad te vergroenen. Ook ga ik ervan uit dat de grote natuurge- bieden gerealiseerd worden, zoals in de Natuurvisie staat, maar dat zal wel tien tot twintig jaar duren. En natuurlijk dat er in ieder geval het bomenbeleidsplan en het groenbeleidsplan geschreven gaan worden.

Zaanstad

Wat waren de ambities?

Ootjers: We wilden de kwaliteit van het groen in de stad verbeteren.

Linnekamp: Ook wilden we het veenweidegebied rond Zaanstad beter benutten voor bewoners en bezoekers en een kwaliteitsverbetering van het buitengebied realiseren door duurzaam en kostendekkend beheer van de veenweidegebieden met hoge natuurwaarden.

Wat is er gerealiseerd?

Ootjers: Er is een forse kwaliteitsimpuls gegeven in de parken in Zaanstad. Het Darwinpark is van doorgangspark gerenoveerd tot een verblijfspark. Het Koogerpark, het Burgemeester de Boerpark, het Volkspark en het In 't Veldpark zijn gerenoveerd. Het Agathepark wordt in fasen uitgevoerd en het Noordsterpark is in planvoorbereiding. Daarnaast zet gemeente Zaanstad in op de ontwikkeling van ecologisch ingerichte oevers langs de oude hoofdtochtsloten binnen de bebouwde kom. De ecologische verbinding in de Gouw is als eerste van drie geplande projecten in de uitvoeringsfase. Ook beleidsmatig is er veel gebeurd. Er is een bomenbeleidsplan vastgesteld met een lijst van waardevolle bomen, waardoor er een verschuiving is ontstaan van onderhoudsgelden en het mogelijk is een kwaliteitsslag te maken. Zo wordt de komen jaren waar nodig de standplaats van bestaande bomen verbeterd. Als vervolg op het bomenbeleidsplan zal in 2010 een bomenstructuurplan worden ontwikkeld.

Linnekamp: Voor het buitengebied is het Beeldkwaliteitplan vastgesteld, als ruimtelijk kader voor ontwikkelingen in het buitengebied. Er is extra geld beschikbaar gekomen voor het weidevogelbeheer in Laag Holland, een kwaliteitsimpuls voor het open landschap. We hebben ook aandacht gehad voor de relatie tussen stad en buitengebied. Tussen stad en buitengebied hebben we een aantal recreatieve verbindingen aangelegd, en een aantal daarvan is in planvoorbereiding. Het groengebied De Omzoom rondom de nieuwbouwwijk Saendelft is in planvoorbereiding. De Landinrichting Westzaan is nagenoeg afgerond en Zaanstad heeft een samenwerking tussen betrokken gebiedspartijen

opgezet voor de Kalverpolder.

Met wie werkt u samen?

Ootjers: Bij de groenprojecten in de stad werken we samen met de betrokken burgers, woningbouwcorporaties en wijkorganisaties.

Linnekamp: In het buitengebied werken we met de betrokken gebiedspartners. We werken samen in het kader van het Nationaal Landschap Laag Holland met buurgemeenten, de provincie en andere partners. Op gebiedsniveau betrekken we partijen als Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, LTO, agrarische natuurverenigingen, en Staatsbosbeheer bij allerlei ontwikkelingen.

Waarop bent u trots?

Ootjers: De aandacht die het groen zowel binnenstedelijk als buitenstedelijk krijgt in gemeentelijke visies en projecten. Ook met de op handen zijnde investeringsstrategie om onderhoudsachterstanden weg te werken, ben ik erg tevreden.

Linnekamp: Het is mooi om te zien welke kwaliteitsimpuls al deze activiteiten geven aan het groen in en om de stad en hoe de erkenning van die kwaliteit landt in de nieuwe strategie van de stad.

Wat ging minder goed?

Linnekamp: Uitvoering van projecten in het buitengebied blijkt bijzonder complex. Planvoorbereiding neemt bijvoorbeeld vaak meer tijd in beslag dan vooraf wordt ingeschat.

Ootjers: Door de kredietcrisis worden geplande investeringen uitgesteld. Dit heeft gevolgen voor het uitvoeren van investeringen in het groen.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Linnekamp: Over vier jaar is onze stad op het gebied van groen beter verbonden met het buitengebied. Ootjers: Daardoor gaat stedelijke verdichting standaard samen met een kwaliteitsimpuls van het groen. Zo zal de kwaliteit van de openbare ruimte in Zaanstad op een hoger niveau worden gebracht.

'Stedelijke verdichting gaat in de toekomst standaard samen met een kwaliteitsimpuls van het groen'

Ronald Ootjers en Robert Linnekamp, wethouders gemeente Zaanstad

Zaanstad ligt in de provincie Noord-Holland. Zaanstad grenst in het zuiden aan de havens van Amsterdam, in het noorden aan Wormer, in het oosten aan Oostzaan en in het westen aan Beverwijk. De gemeente Zaanstad beslaat een oppervlakte van 83 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 145.087 inwoners. Behalve de stad Zaanstad omvat de gemeente de kernen Assendelft, Koog aan de Zaan, Krommenie, Westknollendam, Westzaan, Wormerveer en Zaandijk. De gemeente Zaanstad maakt deel uit van de stadsregio Amsterdam.

Zoetermeer

Zoetermeer ligt zo'n beetje in het midden van de provincie Zuid-Holland. Zoetermeer grenst in het westen aan Leidschendam, in het noorden aan het Groene Hart, in het zuiden aan Pijnacker en in het oosten aan Moerkappelle. De gemeente Zoetermeer beslaat een oppervlakte van 37 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 121.596 inwoners. De gemeente Zoetermeer maakt deel uit van het kaderwetgebied Stadsgebied Haaglanden.

‘Onze ambitie was om het groen in Zoetermeer zoveel mogelijk te behouden en door te ontwikkelen’

Frank Speel, wethouder gemeente Zoetermeer

Wat waren de ambities?

Onze ambitie was om het groen in Zoetermeer zoveel mogelijk te behouden en door te ontwikkelen. Zoetermeer is een nieuwe stad. Direct bij de bouw is in de stad veel groen geplaatst, en naast elke woonwijk ligt een park. Rondom Zoetermeer hebben we de zogenaamde groene hoepel waar we het groen willen versterken. Daarnaast willen we de biodiversiteit op peil houden en zorgen dat er zoveel mogelijk typen natuur zijn in en rond de stad. In de Stadsvisie 2030 hebben we gezegd dat we als Zoetermeer een unieke ligging hebben, vlakbij het Groene Hart, en dat we die willen benutten om een verbinding tussen stad en land te realiseren met een groene entree naar de stad.

Wat is er gerealiseerd?

De essentie is dat we hard hebben gewerkt om het groen te behouden en waar nodig uit te breiden. Dat doen we door meer onderhoud en beheer. Daarnaast heeft groen een belangrijke plek in de manier waarop we Zoetermeer als leisure-stad op de kaart willen zetten. Bij elke nieuwe voorziening wordt ook nadrukkelijk gekeken naar het belang van groen.

Met wie werkt u samen?

We hebben rond Zoetermeer een aantal gebiedscommissies, voor het veenweidegebied ten noorden van de stad is er bijvoorbeeld de gebiedscommissie Land van Wijk en Wouden, en daarin werken we samen met buurgemeenten. Voor het groengebied tussen Zoetermeer en Delft, van het Delftse Hout tot het Westerpark, hebben we samen een bestuursovereenkomst gesloten om de gezamenlijke belangen op het gebied van groen te verwezenlijken. Binnen de stad werken we samen met natuur- en milieuorganisaties als de Vogelwerkgroep, IVN, Milieudefensie en de Vogelbescherming. We zijn nu samen bezig om een gedragscode te ontwikkelen voor de Flora- en faunawet.

Waarop bent u trots?

Dat we met de Groene Kaart van Zoetermeer de groenstructuren goed op de kaart hebben gezet en hebben gedocumenteerd. Dat is een onderdeel van de

Stadsvisie 2030. Het is belangrijk om groenstructuren goed te documenteren, omdat je dan bij elke nieuwe ontwikkeling – een voetbalveld of de vierde baan van Snowworld – goed kunt beargumenteren wat de positie is van het groen. Verder ben ik trots op de manier waarop we bij de nieuwe vinexwijk Oosterheem vanaf de tekentafel afspraken hebben gemaakt met de bouwbedrijven, projectontwikkelaars en woningcorporaties over hoe groen daarin een plek zou moeten krijgen. Daarvoor hebben we de Stadsvogelprijs 2008 gekregen.

Wat ging minder goed?

Bij de ontwikkeling van het Bentwoud en de Rottezoom is er vertraging ontstaan door bezuinigingen bij de provincie en het rijk, vertraagde grondaankopen en beroepsprocedures. Daar zie je de machteloosheid van een gemeente. Het ligt niet aan de intenties, maar het komt gewoon door de bezuinigingen.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Als het aan mij ligt, is Zoetermeer nog groener dan nu, hebben we de groenstructuren om de stad verder verbeterd en beter ontsloten. Ik zou willen dat de stad over vier jaar nog zo groen is als nu. Zoetermeer is sterk gegroeid in de jaren zestig en zeventig, en toen zijn veel bomen geplant. Die zijn nu aan het einde van hun levensduur. Voor de herplant hebben we wel wat budget, maar niet genoeg. Ik zou willen dat het ons lukt om al die bomen te herplanten.

Zwolle

‘Zwolle blijft haar kwaliteit als groenste stad van Europa behouden en uitbreiden’

Hennie Kenkhuis, wethouder gemeente Zwolle

Zwolle ligt aan de IJssel, het Zwarte Water en de Overijsselse Vecht in de provincie Overijssel. Zwolle grenst in het noorden aan Hasselt, in het oosten aan Dalfsen, in het westen aan Kampen en in het zuiden aan Hattem en Wezep. De gemeente Zwolle beslaat een oppervlakte van 119 vierkante kilometers en telde volgens cijfers van het CBS op 30 november 2009 118.779 inwoners. De stad ligt aan de rand van Salland en is de hoofdstad van Overijssel.

Wat waren de ambities?

Voor het stedelijk groen waren de ambities gericht op het afronden van de renovatie van Park Wezenlanden en Doepark Nooterhof en het uitvoeren van groenreconstructies rond de binnenstad, zoals de Potgietersingel. We wilden ook zorgen voor een leefbare, groene woonomgeving. Tot slot wilden we voor de realisatie van onze eigen groene en recreatieve beleidsdoelstellingen aansluiten bij projecten en programma's in het buitengebied, zoals Nationaal Landschap IJsseldelta, Ruimte voor de Rivier en Ruimte voor de Vecht.

Wat is er gerealiseerd?

Er is veel gerealiseerd en bewoners hebben meer besef van het stadsgroen, onder meer door de vele publicaties over het Zwolse groen en het televisieprogramma Natuur in de Stad. Hét stadspark van Zwolle, park De Weezenlanden, is een heel eind opgeknapt en bijna klaar. Het wordt nu massaal gebruikt, en trekt op het jaarlijkse Bevrijdingsfestival zo'n 150 duizend bezoekers. Het Doepark Nooterhof met het Earthship is afgerond en loopt als een trein. Ook met de planvorming voor het buitengebied hebben we een enorme slag gemaakt, met projectplannen voor de twee Zwolse Ruimte voor de Rivier-projecten en plannen voor de Noordelijke Stadsrand die passen binnen Nationaal Landschap IJsseldelta. Daarnaast zijn we ver gevorderd met een nieuw landschapsontwikkelingsplan samen met de gemeenten Kampen en Zwartewaterland.

Met wie werkt u samen?

Een van onze motto's is: samen maken we de stad. We gaan in een steeds vroeger stadium om tafel met partners, naast de reguliere organisaties ook met burgerorganisaties als de Buurtschap IJsselzone, Zwolle Groenstad, de Milieuraad en diverse belangenverenigingen als de Schellerdriehoek. We merken dat het wel veel van onze burgers en partners vergt, maar dat is het dubbel en dwars waard wanneer het proces goed loopt.

Waarop bent u trots?

Dat is eigenlijk teveel om op te noemen. In algemene zin vind ik dat er een goed evenwicht bewaard blijft tussen de rode en groene ontwikkeling van de stad. Zwolle blijft haar kwaliteit als groenste stad van Europa behouden en uitbreiden. Ook innoveren we. Zo zijn we bezig om de biologische landbouw en stadslandbouw meer te betrekken bij de stad en vice versa.

Wat ging minder goed?

Er is vertraging ontstaan, onder meer door het uitstel van de besluitvorming over woningbouw in het buitengebied. Extra onderzoek naar bijvoorbeeld natuurwaarden verhindert dat we in het aansluitende gebied aan de slag kunnen met de aanleg van natuur en van recreatievoorzieningen, terwijl de middelen daarvoor wel beschikbaar zijn. Soms zijn het ook gewoon problemen met het verwerven van gronden, planologische procedures en de beschikbaarheid van financiële middelen.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Over vier jaar heeft onze stad beleid geformuleerd voor meer verticaal groen en vegetatiedaken en een impuls gegeven aan biologische stadslandbouw. Bovendien zijn er over vier jaar vooral heel veel plannen uitgevoerd in de stadsranden. Hierdoor kent Zwolle een sterk verbeterd recreatief uitloopgebied met grote toeristische potenties en is de sociale relatie tussen stad en land toegenomen. Om zo veel mogelijk het waardevolle buitengebied te sparen, kiezen we zoveel mogelijk voor inbreiding in de bestaande stad. In onze mooie binnenstad en de schil daaromheen wil ik graag kansen verzilveren om het verblijfsklimaat en de openbare ruimte te verbeteren en te vergroenen.

Groen zorgt voor gezond, leefbaar, rendabel, schoon en mooi leefklimaat in de stad

De functies van groen voor de stad

Gezondheid

- Openbare ruimte met groen biedt ruimte voor ontspanning en verlaagt stress.
- Slim ingerichte, groene wijken zorgen ervoor dat bewoners meer bewegen.
- Vooraf kinderen spelen meer buiten in een groene omgeving.
- Gerichte beplanting kan fijn stof uit de lucht filteren.
- Uitzicht op groen verlaagt het aantal opnamedagen in ziekenhuizen.

Leefbaarheid

- Parken, pleinen en binnentuinen brengt mensen samen.
- Samenwerken aan openbaar groen zorgt voor sociale cohesie in wijken.

Economie

- Een groene woon- en werkomgeving is een aantrekkelijk vestigingsklimaat.
- Woningen aan water of groen zijn 5 tot 10 procent meer waard.

Milieu

- Beplanting dempt op warme dagen de temperatuur in de stad.
- Planten op daken verbeteren de isolatie en verminderen het energieverbruik.
- Beplanting verhoogt de waterbergingscapaciteit.
- Bomen en planten zetten broeikasgas CO₂ om in zuurstof.

Omgevingskwaliteit

- Een natuurlijke omgevingskwaliteit rond de stad is goed voor de natuur en draagt bij aan de kennis over planten en dieren bij kinderen.
- Goede verbindingen van de stad naar groene gebieden verbetert het landschap en voorkomt verrommeling.

© 2010

De vierde dimensie

Steden op weg naar menselijk groen

Tekst

Martin Woestenburg, Woestenburg tekst en uitleg

Supervisie

Peter Visschedijk, Alterra Wageningen UR

Rolf Oldejans, Gemeente Enschede

Jan Matijssen, Ministerie van LNV

Tekstredactie

Noudi Spönhoff, Office for Design, Laag-Keppel

Grafisch ontwerp

Loek Kemming, Office for Design, Laag-Keppel

Drukwerkvoorbereiding/ beeldbewerking

Jos Goldewijk, Dfi, Doetinchem

Druk

Drukkerij Loor, Varsseveld

ISBN 970 90 327 0383 7

De redactie was niet altijd in staat om auteurs van toegepast fotomateriaal te achterhalen.

Een ieder die meent copyrights te bezitten van een foto kan contact opnemen met Martin Woestenburg:
martin@woestenburg.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit